

nové mesto

**Vývoj na
Ukrajine?
Obidva scenáre
sú desivé**

ročník 33 | september - október 2024

| SVET OKOLO NÁS

**Ako viac milovať druhých
a odpútať sa od sebastrednosti?
Odpoveď hľadali mladí
na Genfeste | s. 6**

| HNUTIE FOKOLÁRE

**„Všetko smeruje k jednote“, pred
75 rokmi začala skúsenosť, ktorá
oslovuje ľudstvo aj dnes | s. 20**

| PSYCHÓGIA

**Pochopili sme, ako v hnutí budo-
vať jednotu? | s. 28**

otvorení rozhovoru

Ako sa rozhorel plameň

Vydajte sa spoznávať či pripomínať si momenty, počas ktorých sa rodilo Hnutie fokoláre na Slovensku, pripájali sa mladí, rodiny, kňazi i rehoľníci.

Kniha opisuje históriu príchodu Máriinho diela (Hnutia fokoláre) na Slovensko. Na dotvorenie historického kontextu približuje osobu zakladateľky Chiary Lubichovej (1920 – 2008), zrod hnutia v Taliansku a jeho postupné šírenie po celom svete, teda aj do socialistického Československa. K tvorbe tejto publikácie prispelo okrem zostavovateľov – súrodencov Elišky a Jozefa Klembarovcov a Petra Trenklera – ďalších tridsaťdeväť spoluautorov. Svojimi spomienkami sprostredkujú čitateľom Boží impulz v dušiach tých, ktorí boli alebo ešte sú účastníkmi tohto Božieho dobrodružstva.

Kniha bude dostupná od 11. 11. 2024.

Navštívte náš eshop
obchod.nm.sk

Objednávajte telefonicky
0910 974 024

Slnko, úsmev a optimizmus aj do jesene

V minulej práci som robil rozhovor s brazílskou volejbalistkou Solange Soaresovou a spýtal som sa jej, aký je podľa nej najväčší rozdiel medzi Slováckmi a Brazílčanmi. Odpovedala, že je zvyknutá na to, ako sa u nich doma ľudia neustále usmievajú. Na Slovensku jej to chýbalo, vraj sme často zamračení.

Toto vyjadrenie mi utkvelo v pamäti a aj počas tohto leta som si naň viackrát spomenul. Keď sme sa rozprávali s cudzími ľuďmi na ulici či v obchode, prípadne so susedmi v bytovke, všimol som si, že napriek horúčavám sme sa usmievali viac, boli sme k sebe milší a ochotnejší.

Končí sa leto, začína sa realita, povedia si mnohí. Zažili sme opäť horúčavy, dovolenky, mnohí boli aj na duchovných cvičeniach. Tento rok sme boli aj svedkami futbalových majstrovstiev Európy a olympijských hier. Športovci nás povzbudili nevzdávať sa a bojovať, získali sme novú energiu, z ktorej môžeme čerpať.

Tak ako sme v letných mesiacoch spontánne vyčarili úsmev na tvári, môžeme ho teraz prinášať do svojich bežných dní – do školy, do práce, medzi priateľov či rodinu.

S novým školským rokom prichádzajú nové výzvy, ale aj príležitosti na osobný rast a zlepšovanie. Čerpajme z toho, čo sme zažili cez leto. Každý deň môže byť o niečo lepší a krajší. Ak sa neberieme tak vážne, ale vieme, že všetko má pod palcom Všemohúci, hneď môžeme do svojho dňa vykročiť s optimizmom a úsmevom.

Jozef Kotris

Jozef Kotris

So žurnalistikou začínal v tlačných denníkoch Pravda a SME, kde nabral odvahu na reportáže z vyčíňania fanúšikov. Práve tam zachytil nástup onlinu a odvtedy neustále pracuje ako reportér a editor webov – v Zozname, RTVS a TV JOJ.

Vypočujte si Dialógy nm

Každý týždeň nový podcast na nm.sk/podcast

Hnutie fokoláre zorganizovalo mariapoli v areáli Ľubovnianskych kúpeľov

„Povolaní a poslaní“ – v duchu týchto slov sa v dňoch 8. – 11. augusta 2024 uskutočnilo letné stretnutie Mariapoli, ktoré organizovalo Máriino dielo (Hnutie fokoláre) na Slovensku. Vyše 270 účastníkov všetkých vekových kategórií prežívalo tieto štyri dni v areáli Ľubovnianskych kúpeľov.

Mariapoli – Máriino mesto – je otvorené pre všetkých ľudí dobrej vôle, ktorí prijímajú pozvanie budovať v duchu vzájomnej evanjeliovej lásky autentické spoločenstvo bratov a sestier. Dospelí i deti, ktorých bolo z celkového počtu asi štyridsať, prežívali uprostred krásnej prírody chvíle oddychu a zároveň duchovného povzbudení.

Pozvanie prijali aj deväť účastníkov z Ukrajiny a prítomných bolo aj niekoľko kňazov východného i západného obradu, ktorí poskytovali duchovnú službu. V pestrom programe sa striedali duchovné témy, osobné skúsenosti, spomienky na začiatky hnutia, ktoré tento rok slávi 80 rokov od svojho zrodu, ale nechýbali ani výlety a hry.

Deti a mládež sa podelili o zážitky zo Svetového stretnutia detí s pápežom, z medzinárodného stretnutia mládeže Genfest v Ostrihome a v brazílskej Aparecide a tiež z dobrovoľníckej letnej aktivity v prospech detí z ťažkého sociálneho prostredia v Kecerovciach.

Vo štvrtok 8. augusta sa na dopoludňajšom programe zúčastnil aj žilinský biskup Tomáš Galis a počas svätej omše povzbudil účastníkov, aby boli pre iných aj v dnešnej dobe radostnými ohlasovateľmi živeho Ježiša Krista.

Foto: J. Brezovská

Mladí pripravili pre deti Olympiádu.

Foto: J. Brezovská

V pestrom programe sa striedali duchovné témy aj osobné skúsenosti.

Piatkové dopoludnie naplnil veľmi obohacujúci, hlboký, srdečný a neformálny dialóg s miestnym biskupom Františkom Trstenským zavŕšený slávením svätej omše. Účastníci mohli bližšie spoznať osobný život otca biskupa a načerpať z jeho nadšenia pre každodenný život podľa Božieho slova pre Cirkev a pre celú spoločnosť, ale aj sa konfrontovať s jeho názormi a postojmi na aktuálne témy dnešných dní.

Nedeľné dopoludnie po svätej omši bolo príležitosťou pre účastníkov vyjadriť svoje dojmy z celého stretnutia alebo aké posolstvo si odnášajú pre svoj osobný život.

Archívny videozáznam zakladateľky Hnutia foku-láre Chiary Lubichovej na záver stretnutia bol výzvou, ale aj posolstvom pre všetkých zúčastnených, aby v duchu motta stretnutia „Povolání a poslání“ s nadšením a odvahou aktívne prežívali každý okamih života v spojení s Ježišom Kristom a v istote o všemo-húcej Božej láske, ktorá dokáže aj dnešný svet pretvá- rať na lepší.

Zdroj: TK KBS, redakčne upravené

Povolání k nádeji

Stretnutie priateľov *Spoločne pre Európu* s názvom Povolání k nádeji sa tento rok uskutoční od 31. októbra do 2. novembra v Schloss Seggau na okraji Leibnitzu (40 km južne od Grazu, Rakúsko). Pripomenú si 25. výročie spoločného vyhlásenia o ospravedlnení.

V peknom prostredí bývalého zámku Schloss Seggau bude dostatok priestoru na stretnutia, aby sa účastníci upevnili v bratstve a nádeji, aby ďakovali Bohu a objavovali nové perspektívy.

Na stretnutie sú pozvaní zástupcovia cirkví, hnutí a spoločenstiev, ktorí sieť podporujú, rešpektíve, ktorí by ju chceli lepšie spoznať, ako aj iní priatelia a záujemcovia.

Viac informácií nájdete na:
www.together4europe.org

Spoločne pre Európu bojuje za európsku kultúru pevne zakorenenú v jej kresťanských základoch. Preto hovorí jasné ÁNO Európe zmierenia, jednoty v rozmanitosti, stretnutia, dialógu a pokoja, milosrdenstva a blízkosti.

GENFEST 2024
**TOGETHER
TO CARE**
GENEVA UNIVERSITY

TOGETHER TO CARE FOR:

HOPE
with grace

Mária Kostyálová

Ako viac milovať druhých a odpútať sa od sebastrednosti? Odpoveď hľadali mladí na Genfeste

Do Štúrova prichádza vlak s miernym omeškaním. Pomaly sa vyprázdňuje a masa ľudí plynule pokračuje do Budapešti. Môj cieľ je však iný - smerujem do malebného Ostrihomu. „Je to asi štyri kilometre chôdze od Štúrova, ale niekto po teba príde autom,“ ubezpečí ma fokolárka Eliana. Rozhliadam sa po stanici na parkovisku plnom áut a hľadám známú tvár. O chvíľu už pred sebou vidím malé dievča latinskoamerického pôvodu, ktoré mi kýva a predstavuje sa ako Reydíbell z Venezuely.

Po krátkom anglicko-maďarskom small talku už sadáme do auta smer Ostrihom, ktorý je dejiskom tohtoročného festivalu pre mladých z Hnutia fokoláre. Pravdupovediac, cestovala som sem s malou dušičkou, nevediac, čo mám od stretnutia s mladými od 18 do 30 rokov očakávať. Predsa len – generačná priepasť nepustí. O to viac ma prekvapilo, že som mohla byť svedkom zreých osobností, inšpiratívnych rozhovorov a silných stretnutí, z ktorých budem ešte dlho čerpať.

„Mier medzi národmi, starostlivosť o plánetu, hospodárstvo a politika, ktoré kladú do popredia človeka, spravodlivosť a dôstojnosť. Aj o tom budeme na Genfeste diskutovať, spoločne pracovať a plánovať na celosvetovej úrovni.“ Týmito slovami predstavili mladí z Hnutia fokoláre medzinárodné stretnutie Genfest, ktorý sa tento rok konal pod záštitou Brazílie. Paralelne sa organizovalo ďalších 44 miestnych podujatí vo viac ako 30 krajinách sveta. Genfest pre strednú a východnú Európu sa uskutočnil v maďarskom Ostrihome a *Nové mesto* bolo pri tom.

Cieľom podujatia „Spoločne sa starať“ je, ako už názov napovedá, podporovať spoločnú starostlivosť o tých najzraniteľnejších, a to bez ohľadu na kultúrne, etnické alebo náboženské rozdiely. Ako priblížil jeden z organizátorov Ambros z Maďarska, práve toto je v súčasnej individualistickej spoločnosti, v ktorej sa každý točí len okolo seba, potrebnéjšie ako kedykoľvek predtým.

Genfest však neostáva iba pri slovách.

Súčasťou podujatia bola preto okrem samotného stretnutia aj dobrovoľnícka skúsenosť v domovskej krajine. Skupina mladých zo Slovenska ju absolvovala v rómskej osade v Kecerovciach, kde zorganizovali tábor pre deti z miestnej školy.

Pre mladých z Gen bola táto skúsenosť niečím, čo otvorilo ich oči a srdcia a o kúsok viac pre potreby ľudí na periférii. Ale vysvetlili, že skutočnou núdzou týchto ľudí nie je materiálny nedostatok, ale potreba blízkosti a pozornosti.

Inšpirácia vyjsť zo seba a slúžiť

Účastníčka Klára Frištyková si na podujatí najviac cení to, že aj ľudia mimo hnutia sa tam cítia prijatí. Takéto stretnutia majú podľa nej zmysel preto, že sa ľudia z rôznych krajín môžu navzájom inšpirovať, obohatiť a búrať predsudky.

Ester z Maďarska, ktorá na Genfeste strávil len jeden deň, priznala, že aj počas tohto krátkeho času veľmi veľa dostala. „Najsilnejším zážitkom bol pre mňa workshop o komunite na pomoc závislým Fazenda da Esperanca. Mala som dojem, že to presne odráža moje vnútorné prežívanie. Sama žijem v komunite Cenacolo, ktorá bola založená s podobným cieľom, preto sa ma svedectvo jedného závislého člena Fazendy veľmi doťklo.“

Medzinárodný presah, ktorý prebúdza nadšenie

Na vytváraní programu sa podieľali všetky zúčastnené krajiny. Účastníci mohli preto zažívať každý deň modlitby a workshopy z rôznych krajín. Medzi workshopmi boli témy ako komunikácia, umelá inteligencia, diskusia s členmi komunity Fazenda da Esperanca, ako aj workshop zameraný na starostlivosť o zdravie.

Fyzioterapeutka Betka Remencová, ktorá workshop viedla, prezradila, že bola príjemne prekvapená, aký ohlas workshop mal. „Počas dvoch dní sa u nás vystriedali dve skupiny. Jedni boli športovci a druhí skôr sedavé typy, ktorí trávajú väčšinu dňa za počítačom. Veľmi ocenili naše rady, ako si zlepšiť držanie tela, nepreťažovať si chrbát, spraviť si správny strečing a pracovať s nadmerným stresom.“ Betka počas tohtoročného Genfestu oslavovala aj svoje narodeniny. Ako sama priznala, toľko gratulantov ako tento rok asi nikdy v živote nemala. „Naozaj som sa cítila ako v rodine,“ zakončila.

Pre člena organizačného tímu Ambrosa bolo inšpiratívne stretnúť toľko mladých ľudí zapálených pre hnutie. „Genfest mi pomáha pochopiť, že Hnutie fokoláre nie je o jednej krajine či jednom spoločenstve, ale je to niečo, čo nás presahuje.“ Ako Ambros ďalej dodal, v Maďarsku sa letný camp podobný Genfestu organizuje pre mladých pravidelne a už pre nich nie je ničím výnimočným. Stretnutie so stovkami nadšených mladých ľudí z celej východnej Európy mu však pripomenulo, že v sebe potrebujeme opäť rozdávať novú vášeň a nadšenie.

Genfest ako odpoveď pre polarizovaný svet

Pre divadelného režiséra Damiána z Bulharska bolo na podujatí najlepšie to, že každý bol účastníkom a zároveň aj spolutvorcom. „Všetci sa tu stretávame nielen preto, aby sme

Foto: B. Lapoš

boli divákmi nejakého predstavenia, ale všetci Genfest v danom momente vytvárame.“

Najsilnejší moment bola pre neho účasť na talentovej šou. „Účastníci mali možnosť vystúpiť s nejakým predstavením – tanečným, hudobným či atletickým. Jeden chlapec dokonca žongloval s ohňom,“ priblížil atmosféru Genfestu Damián.

Genfest je podľa neho odpoveďou na rozdelený svet, ktorý prerastá do vzájomnej nevraživosti a narastajúceho násillia. „Všetky témy na Genfeste boli zamerané na to, ako vo svete rozširovať dobro. Či už workshop o zlepšení komunikácie s druhými, o hľadaní skutočného šťastia alebo o schopnosti zorientovať sa v neprehľadných témach súčasného sveta. To všetko je všeobecne zamerané na to, ako byť lepším človekom a viac milovať druhých. Aj tých, ktorí majú opačný názor ako my.“

Dôvodom nešťastia, ktoré v súčasnosti sužujú toľkých mladých, je podľa neho odlúčenie od seba. Keď ľudia zabudnú na to, čo majú navzájom

Foto: B. Lapoš

Každý okamih nášho života nám dáva príležitosť starať sa a milovať.

spoločné, a stratia kontakt s druhým človekom. „Kontakt, ktorý sa nachádza napríklad v spoločnom konaní pre dobrý a ušľachtilý cieľ. Alebo keď chceme, aby sa ten druhý cítil lepšie, lebo nám na ňom záleží... Každý okamih nášho života nám dáva príležitosť starať sa a milovať. Ak to nevyužívame, stávame sa odlúčenými. A keď sa odlúčime, staneme sa osamelými... A človek nemôže byť sám. Určený je na to, aby bol v láske, vo vzťahu s inými ľuďmi.“

Prvý kontakt s Hnutím fokoláre

Podujatie pritiahlo aj mladých, pre ktorých bol Genfest vôbec prvou skúsenosťou s Hnutím fokoláre. Jedným z nich bol aj Marton z Maďarska. Na Genfest sa dostal vďaka kamarátke, ktorú spoznal na Svetových dňoch mládeže. „Keď ma pozvala na toto stretnutie, povedal som si, prečo nie? A musím povedať, že to bolo jedno z najlepších rozhodnutí, aké som v živote urobil. Prijatie a záujem, s akými som sa tu stretol, sa len ťažko opisujú. Niečo také som ešte nezažil,“ neskryval nadšenie Marton.

Najviac v ňom rezonovalo to, že mohol stretnúť ľudí z rôznych krajín, s ktorými prežíval spoločný cieľ, ktorým je budovanie zjednoteného sveta. „Len spoločne môžeme priniesť zmenu do spoločnosti,“ zakončil.

Na záver podujatia sa pripravujú nové projekty, ktoré sa už urobili alebo sa realizujú s cieľom vybudovať mierový a viac zjednotený svet. Zhrnuté budú v dokumente, ktorý bude predstavený na samite Organizácie Spojených národov *Summit of the Future* (Samit o budúcnosti), ktorý sa uskutoční 22. – 23. septembra 2024. Má obsahovať konkrétne projekty a návrhy pre spravodlivejší svet, ktoré prispievajú k dosiahnutiu medzinárodných cieľov Agendy OSN 2030.

Andrea Riccardi, taliansky historik, profesor, politik a aktivista,
zakladateľ laického katolíckeho spoločenstva Sant'Egidio

Mária Kostyálová

Vývoj na Ukrajine? Obidva scenáre sú desivé

Cestou na rozhovor prechádzame cez miestnosť, v ktorej bola podpísaná mierová dohoda medzi zniepriateľenými stranami v Mozambiku. Túto udalosť nám pripomína obraz visiaci na stene. Dym spálených zbraní a holubica letiaca medzi predstaviteľmi separatistických skupín hovorí za všetko. Po sedemnástich rokoch krvavých bojov zavládol v Mozambiku mier. Jedným z jeho sprostredkovateľov bol aj Andrea Riccardi.

Mier v Európe je stále v nedohľadne. Dnešný svet zúfalo potrebuje vizionárov. Dokážu nájsť východisko zo situácie, ktorá je na prvý pohľad bezvýchodisková? Prinášame exkluzívny rozhovor s talianskym historikom a bývalým ministrom pre medzinárodnú spoluprácu Andreom Riccardim. Jeho kniha Volanie po mieri aktuálne vychádza vo Vydavateľstve Nové mesto.

Slovenská spoločnosť je polarizovaná, čo nedávno vyústilo do šokujúceho atentátu na premiéra. Čo môže vaša kniha povedať o spoločnosti na Slovensku?

S veľkým zármutkom som sledoval bolestivú udalosť atentátu na Roberta Fica. Je to mimoriadne závažný čin, ktorý odhaľuje zbesilosť politických vzťahov a spoločnosti. Proti názorom premiéra sa dá bojovať slovami, diskusiou, vo voľbách, politikou, nie hrubou silou.

Vidíte, nenávisť plodí nenávisť. Len si spoemeňme na atentát v Sarajeve a prvú svetovú vojnu.

Slovensko som spoznal ako veľkorysú krajinu na začiatku vojny, keď na ruskú agresiu odpovedalo prijímaním utečencov z Ukrajiny. Bol som na slovensko-ukrajinskej hranici a nasadenie stoviek dobrovoľníkov zo slovenskej strany ma veľmi zasiahlo.

V spolupráci so slovenskou Komunitou Sant' Egidio sme realizovali prevoz pacientov z Ukrajiny, ktorí potrebovali dialýzu. Prevoz do Ríma by však neprežili, preto sme kontaktovali komunitu na Slovensku, ktorá im dialýzu poskytla po prekročení hraníc so Slovenskom. Som im za to veľmi vďačný. Viacerí z týchto ľudí sa v Ríme usadili a úplne sa integrovali.

Uplynulé storočie prinieslo dve svetové vojny, ktoré sa odohrávali najmä v Európe. Prečo sa

napriek mnohým pietnym miestam stále nedokážeme poučiť z minulosti?

Zabudli sme na druhú svetovú vojnu. Zmizla generácia, ktorá ju zažila. Svedkovia alebo pamätníci holokaustu zmizli alebo miznú. Medzi vojnou a holokaustom existuje veľmi silné spojenie. Táto „priemyselná genocída“ Židov nacistami bola možná predovšetkým preto, že bola svetová vojna.

A v tomto bode zdôrazňujem, že zmiznutie týchto svedkov, týchto pamätníkov vojny, spôsobilo, že sme si zvykli na vojnu.

Väčšina z nás vojnu nezažila a nevieme si ani predstaviť, čo reálne prináša.

Vojna sa zdá hrou. Bez námahy, bez krvi, bez rizika. Vojna však nie je hra a už vôbec nie je čistá. Vojna je špinavá. Je to krv, bolesť, smrť, je to deštrukcia. Toto treba vedieť. A nekráčať do vojny ako na oslavu alebo ako k niečomu nevyhnutnému. Politika je tu nato, aby povedala, že vojna nie je prirodzene nevyhnutná. Toto je sila politiky.

Aké scenáre sa rysujú v aktuálnom konflikte na Ukrajine?

V súvislosti s Ukrajinou existujú dva veľké scenáre a oba sú pre mňa desivé. Prvým scenárom je väčšia vojna. Vojna, do ktorej by sa zapojili aj ostatné európske krajiny. A druhým scená-

rom je presný opak. Západ by opustil Ukrajinu. Pre Rusov by to bol rovnaký signál, ako keď ako Američania opustili Afganistan. Rusi to čítali, že Západ už nechce bojovať. Nebezpečný signál.

Treba nájsť priestor na rokovania. Po niekoľkých týždňoch vojny sa našiel priestor medzi Moskvou a Kyjevom, ktorý sa však vytratil aj zásahom bývalého britského premiéra Borisa Johnsona. Treba vrátiť mieru jeho miesto, aby sa stal cieľom politiky.

Ukrajina je v tomto konflikte v obrannej pozícii. Aké limity by mala mať obranná vojna? Napríklad v izraelsko-palestínskom konflikte bola odpoveď Izraela neúmerná útoku Hamasu z októbra minulého roka.

Takto by som otázku nestaval, nekládol by som si otázky o limitoch obrannej vojny, ale pýtal by som sa, ako sa priblížiť k prímeriu. Toto je skutočný problém a ja vidím, že sa k nemu nepribližujeme. Takže diskusia o limitoch je čisto teoretická.

Limity boli prekročené. Keď zomrie človek, keď zomrie dieťa, limit sa už prekročil. To, čo zdôrazňujem, je, že sa nič nerobí pre to, aby sme sa priblížili k mieru. Dvadsiate storočie nám zanechalo myšlienku jednoty sveta. Pandémia to potvrdila. Všetci sme na jednej lodi – rôzni ľudia, muži a ženy, mladí a starí, Európania a Afričania. Toto je skúsenosť, ktorú každý z nás zažil. Potom sme otočili stránku a spoločne sme sa pustili do honby za individualizmom a nacionalizmom.

V knihe *Volanie po mieri* hovoríte, že sa príliš veľa investuje do armády a zbraní, ale takmer nič do mieru. Aký by mal byť správny postoj? Ak nebudeme podporovať Ukrajinu vojensky, je reálna šanca, že o svoje územie príde...

Existuje staré umenie, ktorým je diplomacia. Kto hovorí s Moskvou? Treba obnoviť diplomatické iniciatívy a investovať do nich, príkladom je mierová konferencia vo Švajčiarsku. A Brazília chce iniciovať ďalšie.

Vojenské aparáty Západu a Ruska medzi sebou stále komunikujú. Ale to je príliš málo.

Treba obnoviť kontakty, treba sa rozprávať.

Vo vašej knihe uvádzate, že pred sto rokmi človeka nedefinovala nevyhnutne jeho národnosť. Ako vnímate odhodlanie Ukrajincov bojovať za obranu svojho národa?

Navštívte náš eshop
obchod.nm.sk

Objednávajte telefonicky
0910 974 024

Pokiaľ ide o Ukrajinu, jej národná história je veľmi zložitá. Povedal by som, že Vladimír Putin šialene potvrdil ukrajinskú identitu. Keď zradne napadol Ukrajinu, väčšina Ukrajincov, dokonca aj rusky hovoriacich, sa cítila Ukrajincami. Ukrajina odvážne odolávala, ale dnes veľmi trpí a nemôže byť odsúdená na dlhodobé utrpenie.

Ako vnímate postoj pápežov k téme mieru v kontexte súčasných konfliktov?

Všetci pápeži 20. a 21. storočia tvrdili, že vojna je dobrodružstvo bez návratu. A to ich odlišuje od ostatných lídrov kresťanských cirkví, ktorí často zaujali nacionalistické postoje.

Počas prvej svetovej vojny istý románopisec s iróniou poznamenal: francúzski aj nemeckí katolíci sa modlia za víťazstvo, ale koho má Boh počúvať? Vojna a svetová vojna je pre Katolícku cirkev neprijateľná. V tomto zmysle bola Cirkev nestranná. Stála pri tých, ktorí trpeli, a vždy ukazovala cestu rokovania o mieri.

Keď sa pozrieme na vojny na Ukrajine a Blízkom východe, vidíme náboženstvá ako podnecovateľov, nie zmierovateľov konfliktu. Kde sa stala chyba?

Náboženstvá sú nositeľmi pokoja. No môžu byť aj palivom do ohňa vojny. Môžu byť vodou, ktorá hasí oheň, ale aj benzínom. Náboženstvá sú používané nacionalizmom alebo sa z nich stávajú ideológie, ktoré podporujú nacionalizmus alebo imperializmus.

Ján Pavol II. to v roku 1986 v Assisi pochopil, keď zvolal lídrov svetových náboženstiev, aby sa spoločne modlili za mier. Náboženstvá sa modlili spolu, nie proti sebe. Pretože náboženstvá spolu vytvárajú posolstvo pokoja.

Založili ste Komunitu Sant' Egidio, ktorá je dnes vo viac ako 70 krajinách sveta. Začínali ste pri čítaní Božieho slova. Je toto cesta pre dnešných kresťanov?

Nemám veľkú sympatiu k tým, ktorí hovoria, že moja cesta je lekciami pre ostatných. Zdá sa mi to trochu malicherné. Odpoviem vám tým, že v *Evanjeliu podľa Lukáša* je príbeh o Marte a Márii blízko tomu o milosrdnom Samaritánovi. Mária si vyberá počúvanie Božieho slova a je obrazom kresťana, učeníka, ale milosrdný Samaritán je tiež obrazom učeníka a vyberá si zasiať sa pri polomŕtvom človeku. Nie je v tom žiadny rozpor. Kresťanstvo založené iba na spiritualite je jogou, kresťanstvo založené iba na aktivizme je činnosťou, ktorá dlho nevydrží. Potrebujeme kresťanov, ktorí majú oči otvorené.

Čo môže každý z nás urobiť, aby sme nepodliehali egocentrizmu, ktorý je opakom mieru?

Problémom je, že sme všetci väzni svojho malého sveta, svojho malého ja, a mnohé my sa fragmentujú a rozpadajú. Rodiny, politické strany, komunity... Všetci sme osamelí ľudia. To je realita súčasného človeka, ktorý preto trpí.

Verím, že skutočným riešením je vykonať exodus a vyjsť zo seba. Zmena samého seba je jedinou pákou, ktorou môžem pozdvihnúť svet. Zmeniť samého seba, vyjsť zo seba, uskutočniť svoj exodus a vidieť aj druhých a ich potreby.

Politici zneužívajú tému migrácie na svoje populistické ciele. Aký je správny postoj?

Skutočnou cestou nie je migrantov odmietať, ale prijímať a integrovať. V Taliansku máme skúsenosť so 7 500 ľuďmi, ktorí prišli vďaka humanitárnym koridorom, a musím povedať, že to bola veľmi pozitívna skúsenosť. Dnes vidím týchto ľudí, ktorí pracujú, integrovali sa a cítia sa Talianmi.

Verím, že prijímať migrantov vo svojej krajine je povinnosťou, ktorú máme voči budúcnosti. Toto je aj postoj pápeža Františka. Krajina ako Taliansko je v demografickej zime. Tí, ktorí volajú po migrantoch, nie sú ľudia s humanitárnym cítením. Sú to podnikatelia, obchodníci, ľudia z oblasti gastronómie, ktorí už nemajú pracovníkov. Sme krajina, ktorá starne, rovnako ako aj mnohé ďalšie krajiny Európy.

Vaša kniha *Volanie po mieri* vyšla minulý rok v taliančine. Medzitým sa toho vo svete veľa udialo. Je kniha pre dnešného čitateľa stále aktuálna?

Kniha je, žiaľ, aktuálna, pretože dnes je vojna vo Svätej zemi, v Sudáne, Sýrii... – nielen na Ukrajine. Vojnu sme rehabilitovali ako nástroj riešenia konfliktov. Slovo mier bolo vymazané z našich slovníkov, ale musíme sa opäť vrátiť do slovníka verejnej debaty. Príliš veľa sa diskutuje o zbraniach, intervenciách, o vojne a príliš málo o potrebe mieru.

Poznám Ukrajinu od konca osemdesiatych rokov, keď bola ešte sovietskou. Sledoval som zblízka túžbu Ukrajincov po slobode a nezávislosti. Čo sa deje na Ukrajine? Sedem miliónov ľudí v zahraničí, štát v kríze, národ utečencov, hlad, potreby všetkého druhu, systematické bombardovania od začiatku ruskej agresie. Nespravodlivoj ruskej agresie. Ukrajina je zničená krajina, ktorá hrdinsky odoláva, ale zaslúži si mier.

Júlia Kubicová

Biskup Peter Beňo: Človek nemôže obstáť, ak nie je napojený na nevyčerpatel'ný zdroj života, ktorým je Boh

S nitrianskym pomocným biskupom Mons. Petrom Beňom sa rozprávame o pravosti, kvalite a hĺbke modlitby. Nie všetko, čo ľudia považujú za modlitbu, aj modlitbou je. Je omylom myslieť si, že je len súčasťou psychohygieny či splynutím s vesmírnou energiou. V skutočnej modlitbe sa odohráva niečo oveľa väčšie, čo ľudský rozum zvrchovane presahuje...

V rozhovore sa dozviete:

- čo musí obsahovať správna modlitba, aby nebola len sugesciou či samovravou;
- na základe čoho môžeme posúdiť, čo je dobrá modlitba;
- ako máme vyriešiť najčastejší a opakujúci sa problém pri modlitbe;
- aký je rozdiel medzi kresťanskými a inými meditačnými technikami;
- čo máme robiť, keď sa nám zdá, že Boh je od nás ďaleko a nepočuje naše modlitby.

Prežívame Rok modlitby. O to viac by sme mali vedieť, čo vlastne modlitba je?

Modlitba je hlavným prostriedkom nášho spojenia a komunikácie s Bohom. Svätý Ján Damascénsky o nej hovoril ako o „*povznesení mysle i srdca k Bohu*“. Modlitba je teda niečo živé, „interaktívne“ medzi Bohom a človekom, čo sa odohráva v atmosfére viery, nádeje, lásky a dôvery; doslova „od srdca k srdcu.“

Cirkev ponúka rôzne druhy a formy modlitieb. Majú tieto modlitby niečo spoločné?

Modlitba môže mať rozličné formy a podoby, preto hovoríme napríklad o ústnej modlitbe, o rozjímaní či meditácii, o adorácii, kontemplácii, modlitbe ticha alebo modlitbe srdca. Vo všetkých prípadoch je to dialóg medzi dvoma osobami – Bohom a človekom.

Nie všetko, čo ľudia považujú za modlitbu, aj modlitbou je. Čo musí obsahovať správna modlitba?

Nutne musí obsahovať dva prvky: hovorenie a počúvanie. V týchto súvislostiach podotýkam, že v modlitbe i vo vzťahu sa dá hovoriť aj bez slov, keď vrcholom lásky je tiché zjednotenie.

Žiaľ, častým nedostatkom našich modlitieb je práve absencia počúvania. Vieme prosiť, odprosovať, ďakovať aj chváliť, sťažovať sa i plakať, no nevieme sa často v hluku sveta započúvať do Božieho hlasu. Preto v modlitbe treba pracovať nielen s našim slovom, ale predovšetkým s Božím – tým živým, ktorým je Ježiš Kristus prítomný vo sviatostiach, najmä v Eucharistii. Ale aj s tým písaným, ktorým je Sväté písmo.

Podľa niektorých ľudí je modlitba len formou psychického upokojenia, súčasťou psychohygieny.

Modlitba patrí aj k našej zdravej psychohygiene a prinavracia nám pokoj. Vďaka nej sa aspoň na chvíľu zastavíme a získame určitý odstup od vecí. Ak je pravidelná, pomáha nám stávať sa čoraz viac vyrovnanjšími osobami. No nie je to len psychologická záležitosť či záležitosť určitej techniky.

Čo teda robí z modlitby skutočnú modlitbu?

Náš osobný vzťah k Bohu.

Vráťme sa k úvodu, kde ste medzi inými formami modlitby spomenuli aj meditáciu. Dokument vatikánskeho úradu *Ježiš Kristus – prameň živej vody – kresťanská úvaha o new age* v bode 75 upozorňuje, že mnohé meditačné techniky nie sú modlitbou. Mohli by ste stručne objasniť tento rozdiel?

Určite stojí za to prečítať si tento dokument. Jednoducho možno povedať, že kresťanská meditácia sa vždy obracia a smeruje k živému a osobnému Bohu – na rozdiel od východného mysti-

cizmu či transcendentálnej meditácie, ktoré hľadajú spojenie s akousi neosobnou všeobecnou energiou.

V praktikách new age ide o splynutie s vesmírnou energiou, pričom takýto zjednotený „vzťah“ s Bohom, v ktorom má Boh iba úlohu uspokojovať všetky potreby, reprezentuje egoizmus prítomný v jadre new age. Kresťanská meditácia má, naopak, za cieľ stretnutie s Bohom. Je dialógom, ktorý vedie ku konverzii, k obráteniu od vlastného ja k Božiemu ty.

Iným problémom súvisiacim s modlitbou je sugescia či samovrava. Na základe akých kritérií zistíme, či k modlitbe pristupujeme správne?

Je pravdou, že modlitba, hoci je to najvznešenejšia činnosť človeka, je vždy ponorená do ľudskej slabosti. V dôsledku toho sa ľahko môže stať, že k modlitbe nepristupujeme správne. Našej modlitbe by nemala chýbať schopnosť „načúvať Bohu“ alebo „počúvať Boha“. Základom modlitby je naša viera a dôvera v Boha. To sú základné kritériá správnej modlitby spolu s určitým „ovocím“, ktoré modlitba v našom živote prináša.

Ak by sme išli v tejto téme až na hĺbinu svojho srdca, ako tam môžeme už v zárodku vyzorovať a rozlíšiť, či naša modlitba bude dobrá?

Ak nás uzatvára len do seba a do vlastného egoizmu, nemôže byť reč o dobrej modlitbe. Ak nás však čoraz viac otvára láske k Bohu a k blíznym, pomáha nám lepšie spoznať a plniť Božiu vôľu a prehlbuje v nás schopnosť s dôverou dieťaťa sa odovzdávať do Božích rúk, vtedy nemôžeme byť ďaleko od dobrej modlitby.

Treba mať na pamäti, že modlitba nie je iba naša ľudská činnosť, ale je dielom Boha v nás. Preto vždy vtedy, keď sa nevieme modliť alebo sa nemodlíme dobre, „... Duch prichádza na pomoc našej slabosti (...) a sám sa prihovára za nás nevysloviteľnými vzdychmi“ (Rim 8, 26). Prosme o to, aby sme sa vedeli správne modliť. Obracajme sa v tomto smere k Duchu Svätému – svojmu vnútornému Učiteľovi – a on si nás už povedie.

Ezio Aceti

Zmysel práce

**„Genialita je jedno percento talentu
a 99 percent tvrdej práce.“
(Albert Einstein)**

Práca sa rodí spolu s nami. Už od chvíle, keď sa na zemi objavili žena a muž, sa začalo pracovať. Práca chápaná ako využitie a premena prírodného bohatstva na život a zlepšenie existencie. Práca je teda pre život nevyhnutná.

Sú dve veci, ktoré dávajú životu zmysel: láska a práca. A hoci sa v posledných rokoch – v dôsledku radikálnej zmeny systému práce, ktorá vyplýva predovšetkým z obrovského technického pokroku – práca veľmi zmenila, v skutočnosti platí, že zmysel práce je stále rovnaký. Práca totiž nie je len o tom, aby človek zarobil slušnú mzdu na zabezpečenie seba a svojej rodiny, ale aj o tom, aby sa cítil docenený a spokojný.

Deje sa tak preto, lebo človek do svojej práce vkladá „niečo zo seba“, čím prejavuje svoju špecifickosť a jedinečnosť. A to aj vtedy, keď ide o rutinnú alebo zdanlivo podradnú prácu. Bolo by, samozrejme, žiaduce, aby každý robil, pokiaľ je to možné, prácu, ktorá ho baví a uspokojuje, aby sa cítil užitočný a realizovaný. To sa však často nedeje.

Takže, čo s tým? Je to Gianni Rodari, ktorý nám pripomína, čo je potrebné: „Vykonával som veľa prác a naučil som sa toto: ak sa ti pritrafí, že budeš robiť nejakú vec, urob ju dobre. Niečo z toho vzíde.“ Treba teda robiť svoju prácu dobre, s presvedčením, že sa tak prispieva k dobru všetkých. Práca však musí slúžiť človeku, a nie naopak. Skrátka, vzťah k práci musí byť pozitívny a musí mať mieru, pretože ľudská bytosť potrebuje aj niečo iné.

Pripomína nám to tiež pápež František: „Človek, ktorý pracuje, by mal mať čas aj na regeneráciu, na svoju rodinu, zábavu, čítanie, počúvanie hudby, športovanie. Ak nejaká činnosť nenecháva priestor na zdravý oddych, na regeneračný odpočinok, stáva sa otroctvom.“ Tu sa teda dostávame k samotnej podstate práce: umožniť ľuďom a komunitám žiť, napredovať, prispôbiť prácu každému podľa jeho schopností, aj keď ich je málo. Robme ju teda, robme ju dobre a považujme svoju prácu za nevyhnutný zárodok pre súčasné a budúce ľudstvo.

Eva Medelská

Ján Medelský

Cítim, že je to moje poslanie

Mons. Peter Fidermak je kňaz fokolarín a na misiách pôsobí už 28 rokov. Stoja za ním nielen skutočné chrámy, ktoré postavil, ale aj chrámy v ľuďoch. V Rusku ešte plánuje pobudnúť, aby bol s ľuďmi, ktorí sú pripútaní k nemu a on k nim.

Prečo si sa rozhodol ísť na misie práve do Ruska?

Chcel som ísť na misie do Brazílie. Na Rusko som nikdy nemyslel. Do Ruska ma poslali.

V Brazílii si však nakoniec nebol.

Bol som sa tam pozrieť: 27. augusta 1996 som sa vrátil z Brazílie a 29. augusta mi biskup Rudolf Baláž zatelefonoval na KBS, kde som pracoval, a povedal mi: „Musím s tebou rozprávať.“ Došiel som do Banskej Bystrice a on mi hovorí: „Bol tu biskup Vert z Novosibirska a prosí, aby si tam prišiel, že tam treba pomôcť. Pôjdeš?“ Odpovedal som: „Keď ma pošlete, pôjdem, ináč nie.“

V čom bolo pre teba rozhodnutie ísť na misie príťažlivé?

Novosť!

Okrem Ruska si bol na misiách ešte aj niekde inde?

Áno! Bol som. V Azerbajdžane som staval kostol a tiež som staval nunciatúru v Bielorusku. Takže priamo na misiách nie, ale na stavbách. Hoci aj to bola misia. Lebo ja som bol ubytovaný na stavbách a ľudia ku mne chodili na spoved' a na rôzne rozhovory.

Koľko veriacich je v tých farnostiach?

To nikto nevie. To je vlastne tak, že z nadšenia mnohí prichádzali, potom nadšenie upadlo, tak prestali chodiť, ale veriacimi zostali. U nich nie je zvykom chodiť v nedeľu na svätú omšu, lebo nikdy do kostola nechodili. A v pravoslávnom prostredí niet prikázania, že v nedeľu a v prikázaný sviatok sa treba zúčastňovať na svätej omši. To máme len my katolíci. Pravoslávni veriaci hovoria: A čo to tak často chodíte do kostola. Stačí na Veľkú noc a na Vianoce. Takže aj my katolíci máme takých ľudí, ktorí chodia do kostola na Veľkú noc a na Vianoce, ale chodia pravidelne.

Mnohí ľudia v ateistickom prostredí vieru nemajú. Takže, ako hovoríš, všetko treba budovať od základov. Pri tom priblížení sa ľuďom ti bola spiritualita jednoty nápomocná?

Iste! Veď spiritualita jednoty nám pomáha milovať každého človeka takého, aký je. A potom, pobáda nás ísť k jednotlivcom. Tam sa nepracuje s masami, ale s jednotlivcami. Príde jeden človek, tak sa mu venujem. Prišli dvaja, traja... Keď je na svätej omši jeden, mám kázeň, keď sú traja, tiež mám kázeň. Možno by si niekto pomyslel, že pre tých troch netreba ani hovoriť. Kňaz je však rád,

Foto: J. Brezovská

Srdečné zvitanie sa s biskupom Františkom Trstenským na tohtoročnej mariapoli.

že prišli traja, a musí im niečo pekné povedať, aby sa povzbudili.

A v pravoslávnych kostoloch je väčšia účasť?

Ani by som nepovedal. Je tam taká migrácia. Prídu, postavia sviečku, pokývajú hlavou a odídu. Kde je kňaz aktívny, tak tam zostávajú aj na liturgii, ale tam, kde si kňaz slúži svoje, kázeň nemá, tak tam veľký počet nebýva.

Podarilo sa ti mať okolo seba nejakú komunitu, ktorej by si mohol odovzdať myšlienky spirituality jednoty?

Prakticky všade, kde som bol, sme sa schádzali okolo *Slova života*. Zo začiatku sme tam boli traja kňazi z Hnutia fokoláre: bol tam o. Vlado Kotes a o. Melichar Repka a boli sme v kontakte.

Aj s miništrantmi sme sa stretávali pri slove života. Dvaja z nich sú teraz kňazi. Keď som bol farárom v Irkutsku, tak som urobil „miništrantský bar“. Prichádzali tam chlapci, ktorí išli zo školy. V bare si mohli urobiť čaj a mali tam nejaké zákusky. Rovno zo školy išli tam, nie domov. Niečo si zajedli a potom sme sa raz v týždni stretli a prečítali sme si *Slovo života*. Mali sme povypisované heslá po stene – im sa to páčilo.

Kde tí chlapani študovali, keď sa chceli stať rímskokatolíckymi kňazmi?

Študovali v Petrohrade. Tam je rímskokatolícky seminár. Obidvaja sú však rehoľníci – verbisti.

Spomenul si verbistov. Sú tam misionári aj z iných reholí alebo spoločností?

Sú tam klaretíni, verbisti, františkáni, redemptoristi, v Jakutsku sú saleziáni zo Slovenska. V Rusku sú prakticky všetky rehole. Je tam „roznoobrazie“, teda mnohotvárnosť.

Odovzdávate si navzájom misijné skúsenosti? Alebo každý len v rámci svojej rehole?

Mávame dekanátne stretnutia. Tam prichádzajú všetci a tam si hovoríme o všetkom. Niektorí kňazi prišli vlakom zo vzdialenosti aj 1000 km.

Ako sa presúvaš po Rusku? Lietadlom, autom? Koľko hodín trvala najdlhšia cesta, ktorú si robil?

Najčastejšie jazdím autom. Z Kurska do Kaliningradu som išiel lietadlom. Z Tuli som išiel autom. Na dlhé cesty, ktoré trvajú 48 až 50 hodín, sa chodí vlakom.

Viera sa vzráha. Koľko kostolov si postavil?

No stávalo sa, kde bolo treba. V Novosibirsku som dokončil katedrálu. V Irkutsku som budoval. V Čite som budoval, v Azerbajdžane som budoval, v Kaliningrade som urobil strechu na dome pre pútnikov a ukončovacie práce na prízemí. Viac sa nedalo, neboli peniaze.

Z Bieloruska si odchádzal do Kaliningradu a tam si teraz nastalo?

Nie, z Bieloruska som odišiel do Kurska, kde som budoval faru, lebo tam bola rozbitá drevená fara. Zbúral som ju a postavil novú. Pre problémy s mestskou správou ma biskup preložil do Kaliningradu. V dvadsiatom roku som tam dostal zápal chrčtice. Pri menšom chirurgickom zákroku mi tam zanesli nejakú baktériu. Začal mi hnisať jeden stavec a zostal som ležať. Povedali mi, že môžem skončiť na vozíku. Prišiel som do Bratislavy a tu ma liečili. Po doliečení som sa vrátil späť do Ruska.

Uvažoval si niekedy o tom, že by si to vzdal? Zažil si niekedy také situácie, že si si povedal, že to už ďalej nejde?

Nie, nikdy mi to nenapadlo. Žiadne také situácie som nezažil.

Okrem tých chorôb, však?

Ani v chorobách neboli ťažké situácie. Len sa nekomfortne žilo.

Hovoril si, že si musel z istého miesta odísť.

To je však normálne. Ja som potom odišiel tam, kde som mal pokoj. Za tých 17 rokov, čo som bol v Moskovskej diecéze, som mal pomerne dost dekrétov, keď ma arcibiskup prekladal.

Darí sa ti byť s farníkmi v kontakte? Píšete si, telefonuješ si s nimi?

Áno, som s nimi v kontakte. Často telefonujú a ozývajú sa, takže sme v kontakte. Všade mám priateľov, poznajú ma. Keď prídem do Nesterova, Guseva alebo kdekolvek inde, kde som pôsobil, všade ma poznajú... a vítajú ma „ako svätý obraz“.

Ľudí teda oslovoval predovšetkým tvoj autentický život.

Keď som bol v Azerbajdžane, saleziáni mi hovorili: „Ako je to možné, že prídeš po 15 rokoch a ľudia ťa poznajú.“ Ja som býval na stavbe a bol som stále k dispozícii. Ľudia chodili na spoveď aj tam. A robím to tak aj teraz. Najdôležitejšie je, aby bol človek zmierený s Bohom, aby žil s Bohom. A na to je spovednica.

Takže toto by sa dalo aplikovať aj kdekolvek inde?

Áno, veď to je to, že slúžiš, si v službe a to je pre ľudí to najhlavnejšie. Keď sedíš v spovednici, vedia, že si tam pre nich.

Keď porovnávaš, vedel by si dať nejaký odkaz aj pre slovenskú cirkev?

Najhoršie je, keď kňazi vo farnosti robia z farnosti škôlku. To je tragédia. Zaobchádzajú s ľuďmi ako s deťmi v škôlke. Ty musíš toto, ty toto. Namiesto toho, aby sa oni cítili suverénne. To je taký poľský spôsob pastorácie, keď farár hovorí ženám, ako sa majú obliecť. Ja ich beriem ako dospelých, ktorí rozmýšľajú a ktorých treba dirigovať. Keď mám takýto prístup, vznikne iný vzťah: on ma berie ako dospelého, ako toho, kto rozmýšľa, kto má svedomie, kto kráča

O. Peter v družnom rozhovore

Mons. Peter Fidermak

svojou cestou života. Jednoducho cítia, že si ich vážim.

V minulosti si učil Sociálnu náuku Cirkvi, ale medzi ľuďmi na misiách to skôr bola pastorálna teológia...

Ak chce kňaz učiť pastorálnu teológiu, musí mať rád ľudí. Celá pastorálna teológia je v tom, že ak máš rád ľudí, aj na kázeň sa pripravíš. Nebudeš tárať, nebudeš hovoriť frázy, ale sa pripravíš, aby si povedal nejakú peknú myšlienku zo Svätého písma a preniesol ju do ich života. Keď sa nepripravíš, začínaš používať frázy.

Zdá sa, že by si sa mal vrátiť na misie na Slovensko.

Ja som už starý, nemám perspektívu. Mám perspektívu len do večnosti. Na smrť som ešte nepomýšľal, ale mal som infarkt, a keď ma to tak veľmi bolelo, prvý raz v živote som povedal: „Pane Bože, nechce sa mi už žiť,“ a pokračoval som v práci. Bol som veľmi unavený a veľmi ma to bolelo. Na pohotovosť som išiel až na šiesty deň. Operovali ma, dali mi dva stenty a všetko sa dalo do poriadku.

Takže hovoríš, že sa držíš zásady, že misionár má zomrieť na svojej misii?

Kardinál Tomko hovorieval, že misionári sa domov nevracajú. Nevieť, ako to Pán Boh rozhodne. Ešte v Rusku plánujem pobudnúť, aby som bol s ľuďmi, ktorí sú pripútaní ku mne a ja k nim.

Teraz som odišiel do dôchodku a už nie som kaplánom. Pýtali sa ma, prečo odchádzam do ústrania, a ja som im povedal, že „kňaz musí odísť vtedy, keď má ešte dosť rozumu, lebo keď už nemá rozum, tak už nevie, že má odísť, už ho musia vyhnať“. Ešte mám trochu rozumu, tak odchádzam do ústrania, a keď ma pozvú, prídem, budem slúžiť, pomáhať. A teraz už budú hodnotiť tí, ktorí ma budú pozývať. Má ešte rozum, aby mohol slúžiť, alebo nemá. Keď už nebudem mať rozum, tak ma už nepozvú.

To ústranie znamená, že budeš na Slovensku?

Nie. Budem v ústraní v Slavsku. Je tam byť pre kňaza, ktorý som opravil pred jedenástimi rokmi. V Slavsku je teraz farárom Miloš Krakovský, kňaz zo Slovenska.

Fabio Ciardi

Stretnutie s Ježišom v jeho kraji

Chiara Lubichová rozpráva svoju skúsenosť z cesty do Svätej zeme v roku 1956.

Prečo je Svätá zem od nepamäti predmetom násilia? Od Abrahámovho príchodu (no iste aj predtým), keď musel čeliť koalícii štyroch kráľov, tam nepretržite prebieha sled invázií a vojen. A prečo si Boh, prítomný „na nebi i na zemi a na každom mieste“, ako sa recitovalo v starom katechizme, vybral za miesto vtelenia práve túto krajinu s jej mestami a dedinami: Betlehemom, Nazaretom, Kánou, Kafarnaumom, Tiberiadsnym jazerom a s jeho vrchmi; s Decapolisom a so Samáriou, s územím Týru a Sidonu; Jerichom, Jeruzalemom... Sú to názvy, ktoré poznáme z čítania evanjelia, a sú nám drahé aj bez toho, aby sme ich videli. Je to Svätá zem, „piate evanjelium“, ako ju výstižne nazval Ernest Renan.

Nanebovstúpením Ježiš navždy opustil svoj kraj.

Už nie je potrebné chodiť na tieto miesta, aby sme sa s ním stretli. Zanechal tam však trvalé stopy, ktoré invázie, vojny a ničenie nemohli vymazať. Hovorí tam o ňom každý kameň, každý kopec, každý výhľad. Svätá zem je naďalej Božou „sviatosťou“. Pia Compagnoniová napísala: „Všade tam cítiť Ježišovu prítomnosť... Nie je to len prítomnosť Boha, keď cítiš, ako ťa jeho nesmiernosť objíma, či keď sa ponáraš do jeho nesmiernosti; je tu Ježiš-človek, teda brat, priateľ... Jeho prítomnosť si ťa privinie, objíme, preniká do tvojho najhlbšieho vnútra. Hovorí s tebou a ty ho počúvaš...“

Chiara Lubichová sa v roku 1956 tiež vybrala do Svätej zeme a hneď o tom napísala správu. Správa z tejto cesty sa nám však vždy znovu pripomína a zakaždým v nových odtieňoch. Napríklad táto dosiaľ neuverejnená, ktorú predniesla skupine mladých v Grottaferrate 17. septembra 1961.

Do Svätej zeme som nešla navštíviť sväté miesta. Keby som totiž išla navštíviť sväté miesta, nezakúsila by som to, čo sa stalo. Bola to zvláštna milosť aj tam. Išla som tam preto, lebo páter Novo (Andrea Balbo) bol chorý... a s donom Foresim sme sa dohodli, že ho pôjdeme navštíviť, bol to skutok lásky. Keďže som išla milovať určitú dušu – „a kto mňa miluje, ... zjavím mu seba samého“ –, Boh sa zjavil prostredníctvom Svätej zeme.

Kým predtým, ako som zažila Božie slová, poznala som evanjelium z nadprirodzenej stránky, nepoznala som však Ježiša ako človeka. V Palestíne som spoznala Ježiša ako človeka, keďže som musela kráčať tade, kadiaľ aj on, napríklad po „schodoch“ z Ježišovho testamentu, po ceste z Jeruzalema do Jericha, kde Ježiš rozprával podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi, cez miesto, kde bol bičovaný, kde plakal pri pohľade na Jeruzalem... Bola som taká uchvátená, tak hlboko dojatá Božím spôsobom. Svoju skúsenosť by som mohla vyjadriť takto: keď ťa uchváti Božie, umŕtvi všetko ostatné, takže zabudneš na všetko ostatné. Táto Božia stránka je príliš silná a ja som zabudla na všetko, dokonca aj

Foto: CSC audiolivoni

Chiara Lubichová (druhá sprava) s don Pasquale Foresim (tretí zľava) v Jeruzaleme, jar 1956.

na to, že existuje Hnutie. Až tak, že som si želala, aby to trvalo navždy, lebo tie kamene, ktoré som videla... Postupne uplynulo našich sedem dní a mali sme sa vrátiť do Ríma. V určitom okamihu som si spomenula, ale ako na niečo vzdialené, že je tu Hnutie, v prvom okamihu ani nešlo o Hnutie, spomenula som si na Enza (Fondiho), ani neviem prečo, až za Enzom sa mi pripomenulo celé Hnutie, a teda že sa mám vrátiť do Ríma, lebo tam je Hnutie.

Uchvátilo ma nové poznanie Ježiša ako človeka, ktorý to tam krížom-krážom pochodil, ktorý tam kázal, rozprával. Videla som všetky tie ovčince, zrejme tam boli aj v jeho dobe, sám ich spomínal: „Poznám svoje a moje poznajú mňa...“

Samozrejme, musí to byť Boh, kto sa nám zjavuje, inak sú to len kamene, ale ak sa zjavuje Boh... Rozhodne to bola pre mňa mimoriadna skúsenosť.

Priala som si už nikdy nič nevidieť, lebo pri pohľade na Ježišove miesta akoby som ho videla prechádzať raz tadiaľto, raz tamto, pre mňa už nemohlo byť na zemi nič také krásne ako tam.

V určitom okamihu som si spomenula, že v Ríme je Ježiš osobne, Telo, Krv, Duša a Božstvo, aj keď ho moje oči nevidia, ale to je viac ako tie kamene tam, a potom som sa spokojne vracala.

Zdroj: *Città Nuova*, december 2023

Foto: CSC audiovisivi

Chiara Lubichová, zakladateľka Hnutia fokoláre a Iginio Giordani, politik, novinár, spisovateľ, považovaný za jeho spoluzakladateľa

„Všetko smeruje k jednote“, pred 75 rokmi začala skúsenosť, ktorá oslovuje ľudstvo aj dnes

Adriana Masotti

Pripomíname si udalosť, neskôr nazvanú „Raj '49“, ktorá sa uskutočnila 16. júla 1949 medzi Chiarou Lubichovou, zakladateľkou Hnutia fokoláre, jedného z najrozšírenejších cirkevných hnutí 20. storočia, a Iginom Giordanim, politikom, novinárom, spisovateľom, považovaným za jeho spoluzakladateľa. Nešlo o obyčajné stretnutie, ale o „pakt jednoty“, ktorý uzavreli tieto dve výnimočné osobnosti a ktorý znamenal začiatok hlbokej duchovnej skúsenosti s nepredstaviteľnými dôsledkami.

Alberto Lo Presti, predseda študijného odboru politickej a medzinárodnej vedy na Univerzite Lumsa v Ríme a člen Školy Abbà, v rozhovore pre vatikánske médiá hovorí o duchovnom a ľudskom význame tejto skúsenosti.

Dôležitým dátumom v živote Chiary Lubichovej a Hnutia folokláre, ktoré založila, bol 16. júl 1949. Môžete nám o tom porozprávať?

Pred sedemdesiatimi piatimi rokmi sa uskutočnilo toto mimoriadne stretnutie medzi Chiarou Lubichovou a Iginom Giordanim, ktorý bol v tom čase poslancom talianskeho parlamentu a Chiaru Lubichovú poznal už niekoľko mesiacov. Na tomto stretnutí sa medzi Chiarou, ktorá mala len 28 rokov, nebola ani teologička, ani rehoľná sestra, ale naplno žila podľa povolania k jednote, a Iginom, ktorý bol takmer dvakrát starší ako ona, uskutočnila duchovná zmluva – pakt. Dnes poznáme veľa príbehov z histórie, v ktorých sa stretávajú veľké duchovné osobnosti, muži a ženy. Originalita stretnutia Lubichovej a Giordaniho však hovorí o niečom, čo sa týka nás všetkých. Táto iskra, ktorá vzplanula pred 75 rokmi, nie je určená len pre kontemplatívny či rehoľný život, ale je pre každého. Každému je totiž daná možnosť napísať kus svojej osobnej histórie a cítiť sa tak povolaným a poslaným prispieť k jednote. Toto ich stretnutie si často pripomíname ako „pakt jednoty“.

Ako bol tento pakt „uzavretý“ a aké zvláštne obdobie, neskôr nazvané „Raj 49“, po ňom nasledovalo?

Stalo sa to tak, že Iginu Giordani, ktorý bol veľkým obdivovateľom života svätej Kataríny Sienskej, požiadal Chiaru Lubichovú, či by jej mohol zložiť sľub poslušnosti, tak ako ho robievali nasledovníci svätej Kataríny. Chiara nemala pocit, že poslušnosť najlepšie vyjadruje jej spiritualitu, a preto navrhla, aby uzavreli „pakt jednoty“. „Je to život podľa evanjelia, ktorý nás sem priviedol,“ povedala mu, „a preto pakt

v Ježišovi v Eucharistii, ktorého základom je evanjelium. Nechajme samotného Ježiša, ktorého prijímate v Eucharistii, aby uskutočnil pakt jednoty medzi nami, ako to chce a praje si on.“ Toto bol začiatok obdobia, v ktorom Chiara Lubichová a Iginu Giordani mohli zažiť mystickú skúsenosť, ktorá im umožnila nazerať Božimi očami na realitu stvorenia. Nasledovali obrazy a vízie, ktoré slúžili na to, aby im vysvetlili, ako sa má Hnutie folokláre vo svojej fyziognómii vytvárať, a zároveň im naznačovali, aká je budúcnosť ľudských dejín: všetko smeruje k jednote. A bolo na nich, aby túto sieť jednoty a lásky, ktorá všetky veci spája, vyniesli na svetlo.

V akom kontexte sa odohral pakt, ktorý mal nečakané dôsledky či už z duchovného, ale aj ľudského hľadiska?

Ak sa pozrieme, čo sa v tom čase dialo, vidíme, že v roku 1949 vzniklo NATO, zrodila sa Čínska ľudová republika, rok predtým sa začali arabsko-izraelské vojny. Konali sa prvé voľby v Talianskej republike. V nasledujúcom roku 1950 sa začala kórejská vojna a mohli by sme pokračovať. Toľko súzvukov, toľko zhody s dnešnou dobou! Bol to začiatok studenej vojny. Zatiaľ čo ideológia, ideológie ľavice a pravice, čierne a biele ideológie, rozdeľovali ľudstvo, v jednom kúte planéty, v talianskych Alpách, sa zrodilo niečo, čo rozhodne smerovalo k jednote. To znamená, že v každom kúte planéty, dnes, zajtra, pozajtra, máme šancu premeniť, možno aj zvrátiť chod dejín. V dnešnej dobe, keď existuje toľko prúdov, ktoré rozbiehajú, oddeľujú, rozdeľujú, rozpútávajú vojny, zasievajú nedôveru a marginalizáciu, dostáva každý z nás šancu napísať svoj vlastný kúsok histórie, kde práve harmónia, spoločenstvo, mier, spoločné

dobro, solidarita môžu byť tou cestou, po ktorej sa všetci spoločne vydáme, aby sme písali iné dejiny.

Ak sa nemýlim, je to prvý raz, čo sa verejne oslavuje výročie 16. júla 49. Prečo sa tak nestalo už skôr? Prečo práve teraz?

Šestnásteho júla 1949 sa z „paktu jednoty“ medzi Chiarou Lubichovou a Iginom Giordanim zrodil hlboký mystický zážitok, ktorý mala Chiara Lubichová odvahou opísať na niekoľkých stranách, ktoré dlho neboli zverejnené. Počas tohto dlhého obdobia bol tento materiál kultivovaný a stal sa inšpiráciou pre interných členov hnutia. Dnes však už existuje Škola Abbà, Študijné centrum, ktoré toto dedičstvo postupne zverejňuje a prehľbuje spoločne s ďalšími diskutérmi rôzneho náboženského vyznania a kultúry, ktorí z týchto stránok čerpajú pri interpretácii dnešného sveta. Z tohto dedičstva už môžeme urobiť aj verejnú skúsenosť, skúsenosť, z ktorej čerpajú aj mnohé vedecké disciplíny, aby pochopili, ako sa avantgarda našej dnešnej civilizácie vyrovnáva s najdôležitejšími otázkami, ktoré poukazujú na úlohu ľudského ducha v pretechnizovanom svete. A tu by som si dovoľil poznámku: umelá inteligencia nás stavia pred otázku, čo sa stane s človekom v super inteligentnom svete, ktorý strážia super inteligentné super stroje... Mnohí odpovedajú, že je to práve jeho vnútorný svet, jeho spiritualita, ktorú nemožno kodifikovať žiadnym algoritmom. Preto sme pripravení vychádzať z duchovných skúseností, akou je aj táto, ktorá sa udiala pred 75 rokmi, aby sme mohli reagovať na novú éru, v ktorej bude Duch opäť ústredným činiteľom.

Aký bol vplyv tohto svetla, známeho ako „Raj 49“, počas tých

Foto: CSC audiovisivi

Chiara Lubichová s niektorými svojimi prvými spoločníčkami a spoločníkmi

75 rokov na konkrétnu realizáciu charizmy Chiary Lubichovej tvárou v tvár sociálnym, ekonomickým a politickým výzvam, ktoré poznačili tieto desaťročia?

Pripomeňme si, že toto stretnutie sa uskutočnilo medzi Chiarou a Giordanim, mužom a politikom. Prvý konkrétny účinok môžeme vidieť už v tom období, keď sa v parlamente niektorí poslanci, ktorí prišli do kontaktu s Iginom Giordanim a zažili nový spôsob, akým robí politiku vychádzajúcu zo spirituality jednoty, snažili pracovať na zlepšovaní vzťahov medzi stranou vychádzajúcou z kresťanskej inšpirácie a komunistickou stranou alebo stranami, ktoré vzišli zo skúsenosti fašizmu. Už tu teda v praxi vidíme snahu o jednotu: v plodnom dialógu o otázkach mieru medzi Iginom Giordanim, redaktorom časopisu *Il Quotidiano*, ktorý bol periodikom Katolíckej akcie, a redaktorom časopisu *L'Unità*, ktorý bol v tom čase orgánom komunistickej strany. Alebo si pripomeňme diskusie o ratifikácii Atlantického paktu v Taliansku, ktoré viedli k toľkým sporom a nezhodám dokonca aj v parlamente, a tak ďalej, až po myšlienku zrodu inej ekonomiky, založenej na kultúre dávania, ktorú dnes poznáme napríklad v Ekonomike spoločenstva v jej rôznych podobách, až po založenie Hnutia Nové ľudstvo, ktoré tiež vychádza zo skúsenosti spirituality jednoty, v ktorom sa toľko odborníkov, pracovníkov a učiteľov snaží budovať mosty namiesto stavania múrov. Nehovoriac o nedávnej Globálnej dohode o vzdelávaní (Global Compact on Education), globálnej dedine pre vzdelávanie, ktorá je tiež ovocím tejto kultúry, v ktorej je potrebná jednota medzi generáciami. Rád by som spomenul aj projekt United World

Project alebo Genfest, v rámci ktorých sa stretávajú mladí ľudia z celého sveta, aby sa pokúsili spoločne pracovať na budúcnosti svojej generácie. Zoznam by bol dlhý a je toho ešte veľa, čo je potrebné urobiť. Na druhej strane však, ak máme dospieť k jednote, ktorá je osudom vesmíru – a to pochopila Chiara Lubichová aj Iginio Giordani –, musíme spoločnými silami poskladať kúsok takej veľkej mozaiky, že nemáme čas sa hrať, ale musíte sa pustiť do práce.

Keď už hovoríme o práci, ktorú treba ešte vykonať, môže štúdium spisov Chiary Lubichovej z tohto obdobia ešte stále prinášať prekvapenia? A ako sa pozerať na túto skúsenosť Cirkev, ktorá skúma možnú svätosť Lubichovej a Giordaniho?

Študujem tieto spisy v rámci Školy Abbà už niekoľko rokov a musím povedať, že mám pocit, že som nedosiahol ani polovicu hĺbky, ktorú si tieto materiály zasluhujú, také sú bohaté a plodné. V každom prípade bude sa veľkou pravdepodobnosťou v budúcom roku tento text publikovaný v prehľadnej forme, s množstvom nových poznámok, takže bude dostupný všetkým.

A aký je postoj Cirkvi? K vydaniu tohto materiálu došlo práve po dohode s Kongregáciou pre kauzy svätých, ktorá ho dobre pozná, dobre pozná tiež zažitú skúsenosť, je tomu naklonená, ba dokonca nám odporúča, aby sme texty vydali čo najskôr, ako to bude možné. Takže cítime veľký zmysel v pokračovaní tohto štúdia, ktoré vykonáva približne 300 ľudí z celej planéty, z rôznych odborov, s cieľom publikovať tento text vo viacerých jazykoch.

Zdroj: *Vatican News*

Anton Fabian

Ako priblížiť vieru dnešnému človeku?

(piata časť)

Náboženská viera môže byť uchopená ako hodnota len na pozadí dynamickej reciprocite teórie a praxe. Týmto smerom sa dnes uberá filozofia, antropológia a tiež teológia. Všetky biblické reči a podobenstvá Ježiša z Nazareta možno pochopiť natoľko, nakoľko sa s nimi človek stotožní (uplatní v praxi, čo teoreticky vyznáva). V predchádzajúcich číslach sme tému o tom, ako priblížiť vieru dnešnému človeku, rozvíjali na podklade vzťahov, rozdielov v metódach medzi prírodnými vedami a náboženstvom, ako aj schopnosti spracovať utrpenie. Teraz sa budeme zaoberať vzťahom teórie a praxe.

Vzťah teórie a praxe

Aby náboženská viera nebola len tradíciou alebo súborom povinných prikázaní, na to je potrebná intelektuálna, emocionálna a vôľová zrelosť, to znamená: a) prekonať zdanlivé rozpory medzi vedou a vierou; b) pochopiť symbolickú formu náboženskej reči; c) porozumieť dialektickej reciprocite teórie a praxe.

Vzťah náboženskej teórie (čiže poznanie viery) a praxe (liturgia, modlitba, služba) výstižne vyjadril Dag Hammarskjöld (1905 – 1961), predseda OSN v šesťdesiatych rokoch minulého storočia, ktorý napísal: „Rozhodovanie vedie cez konanie,“ čiže rozhodovanie človeka závisí od konania. Podstata spočíva v tvrdení, že k nejakému presvedčeniu (poznaniu, teórii, aj k viere) sa dá prísť cez skúsenosť praxe, a nielen naopak, že teória predchádza prax (najprv si dom naprojektujem a potom ho postavím). Práve pre oblasť etiky, morálky a náboženstva má porozumenie vzájomnej závislosti teórie a praxe veľký význam.

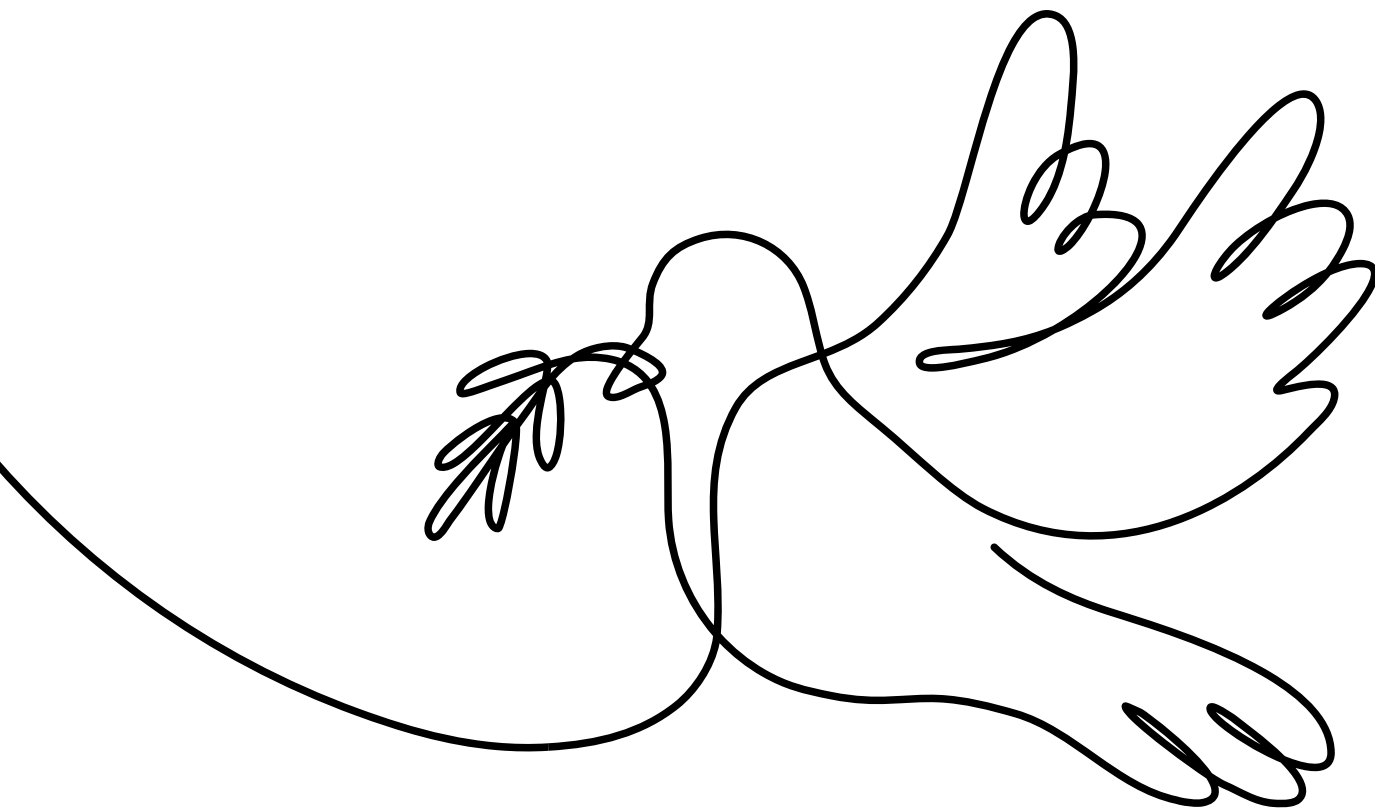
Mohutný rozvoj prírodovedeckých disciplín v posledných storočiach spôsobil, že si obyčajne kladieme takúto podmienku: Bože, ukáž sa mi, daj sa mi spoznať, zjav sa mi, aby som mohol uveriť v teba... (teória), a potom budem podľa toho aj žiť (prax). Zjavne teória stojí pred praxou, tak ako v škole náuka o materiáloch predchádza prax na stavbe. Ide o starý tomášovský biblický problém: „Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klin-

coch a nevložíim svoj prst do rán po klincoch a nevložíim svoju ruku do jeho boku, neuverím!“ (Jn 20, 25). Postupujúc touto metódou, človek zisťuje, že Boh neodpovedá, a tak z toho urobí záver: Boh neexistuje. Tomášova chyba bola v tom, že chcel poznať Boha na Bohu, ale jeho možno poznať na ľudskej láske. V takom prípade každodenná prax predchádza teóriu, čiže vieru.

Boha nemám v moci, ale seba mám. Jeho nemôžem prinútiť, aby sa mi ukázal, ale seba môžem dať príkaz o statočnosti, poctivosti, láskavosti, tolerantnosti. Sebe môžem dať príkaz o disciplíne, poriadku v modlitbách a spiritualite. Z tohto konania vyrastie krásne poznanie, ktoré sa volá viera. V mojich skutkoch sa odhalí poznanie vierou, že „Boh je láska“ (1 Jn 4, 8).

Teória podmienená praxou – záujmom

Povedané filozofickou terminológiou: Naše chcenie je vždy už konkrétnym, určitým chcením. Vôľa je vždy už motivovaná, pretože je pre nás vždy už odhalený svet vcelku. Preto je aj naše poznanie vždy už určované v zmysle určitého chcenia a zamerané na niečo určité. Jürgen Habermas (*1929) učil, že naše poznanie prebieha v znamení určitého záujmu. Tento záujem, ktorý riadi poznanie, závisí od toho, ako sme v našom bytí odhalili svet. V tomto zmysle je teória vždy podmienená praxou (resp. záujmom). Čirá teória, nezávislá od praxe a záujmov, neexistuje.

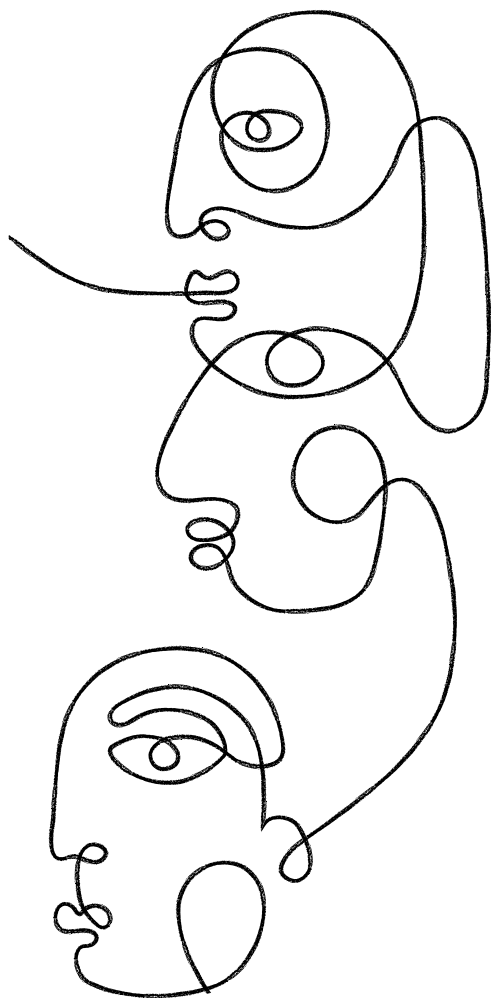
Činnosť pre veriaceho človeka je forma jeho viery, a teda aj vlastnej existencie. Túto činnosť vyjadruje nezištná láska, ktorá má pôvod v Najsvätejšej Trojici, „v ktorej darovanie sa nie je iba akýmsi spôsobom konania, ale samotnou podstatou bytia: existuje, nakoľko sa daruje“.

Z toho vyplýva dialektická reciprocita medzi rozličnými elementmi teórie a praxe. Vzťah medzi teologickou teóriou (postoj viery) a cirkevnou praxou môže byť definovaný nie úplným oddelením dvoch veličín, ani ich identifikáciou, ale bipolárnou dialektickou jednotou. Prechod od teórie k praxi a naopak, od praxe k teórii, prináša so sebou kvalitatívnu výmenu. Teória potrebuje byť vždy overovaná alebo falzifikovaná praxou. Prax vyžaduje vždy teóriu, ktorá ju transcenduje. „Bez teórie prax zostáva nemá a neprehľadná, ako aj teória bez praxe zostáva abstraktná a prázdna.“ Ide teda o konštitutívnu a neprehliadnutelnú koreláciu týchto dvoch veličín a súčasne ich interaktívny dynamizmus, ktoré ich odlišujú, ale neoddeľujú. Skúsenosť vplýva na interpretáciu a istým spôsobom ju tvorí; ale aj interpretácia vplýva na skúsenosť a istým spôsobom ju determinuje.

Svojho času sa mi mladý kňaz sťažoval na frustráciu v povolání. Pripadalo mu falošné a farizejské hovoriť o Bohu, o ktorom nebol až taký presvedčený. Chcel, aby mal najprv živú, nadšenú vieru a až potom by vydával svedectvo. Poradil som mu: Čo keby si skúsil obrátiť poradie? Najprv skutky a potom príde nadšená viera. Čo keby si si pol roka poriadne plnil svoje povinnosti? Riadne sa modliť breviár, pripravovať sa do školy, na homílie, pristupovať k sviatosťam. Súhlasil, že sa o to pokúsi. Po pol roku prišiel a povedal: Mali ste pravdu. Pochopil, že nemá v moci Boha, ale seba, svoju lenivosť a egoizmus. Boha riešiť nevieme, ale svoje pohodlie áno. Toto je jedno z tajomstiev kryštalizovania náboženskej viery v našom živote. Prax konania a teória poznania Boha sú vo vzájomnej závislosti.

- 1 Hammarskjöld, D.: *Vägmärken* (Znamená na ceste). Slov. preklad Peter Galan. Ružomberok – Biely Potok, 1970 [rukopis].
- 2 HABERMAS, J.: *Conoscenza e interesse*. Bari : Laterza, 1970.
- 3 S. LANZA, *La nube e il fuoco*. Un percorso di teologia pastorale. Roma : Dehoniane, 1995, s. 31.
- 4 GREINACHER, N.: *Das Theorie-Praxis-Problem in der Praktischen Theologie heute*, v PTh, 110.
- 5 LANZA, S.: *Introduzione alla Teologia pastorale*. Brescia : Queriniana, 1989, s. 164.

Najkrajší okamih dňa

Vďaka za vaše svedectvá
solidarity a vzájomnosti.

Svoje príspevky môžete aj naďalej posielat
na e-mailovú adresu casopis@nm.sk.

Vyčerpávajúce čakanie ako príležitosť na stretnutie a bratskú lásku. V kruhu blízkych tvári som videl rad príbehov, lások, nehy, smútku.

V areáli letiska som čakal na vstup do lietadla. Hoci dlhý rad už dávno skončil, spolu s mnohými som stál v úzkej chodbe. Nemohli sme ísť ďalej, ani sme sa nemohli otočiť. Aká pasca! Z ľudí vyžarovala netrpezlivosť a trochu aj hnev.

V myslí sa mi, ani neviem prečo, vynorila otázka: „Nechceš urobiť niečo, aby sa tento okamih premenil na najkrajšiu chvíľu tvojho dňa?“ Každá odpoveď ma odrádzala. V nezmyselnom uväznení malo všetko sivú farbu neistoty a všetci sme hľadali vinníka.

Začal som sa obzerat okolo seba. Staršia žena hľadala spôsob, ako sa oprieť o stenu chodby, matka s dvoma deťmi sa snažila, aby jedno dieťa sedelo na taške, zatiaľ čo druhé držala v náručí. Ponúkol som starenke svoj vozík a pomohol som jej, aby si naň sadla. V jej poďakovaní bola hneď vyjadrená aj prosba, aby som jej pomohol vstať.

Staršie dieťa plakalo a držalo sa matky. Odopol som kľúče z krúžku a ponúkol som ich malému, ktorý zdvihol zrak, unavený z toho, koľko nás tu stojí. Pod klobúkom so širokou strieškou sa usmieval švihácky pán a jeho oči rýchlilo a neprítomne blúdili. Zrazu sa zastavili na dieťaťi, ktoré začínalo driemať v náručí ženy, čo ho kolísala. To dieťa zmenilo rytmus jeho očí a jeho pohľad sa stal otcovskejším: „Koľko má rokov? Aj ja mám vnuka. Zmenil mi život.“ Spomienka ho urobila súcitným s ostatnými, ktorí s úsmevom alebo gestom súhlasu prikývli.

Matka detí mala unavenú tvár. Staršia žena sediac na vozíku sa ponúkla, že vezme spiace dieťa na ruky. Matka jej ho jemne podala. V kruhu blízkych tvári som videl dlhý rad príbehov, lások, nehy, smútku. Za každou tvárou som si predstavil príbeh a anonymný rad sa mi javil ako prehliadka folklórnych krojov.

Neviem, koľko času uplynulo, ale sediac v lietadle som mal pocit, že som už absolvoval dlhú cestu. Milé prekvapenie prišlo, keď mi letuška povedala, že pani s deťmi mi ponúka voľné miesto vedľa nich, pretože jej syn sa pýtal, kde je ten „ujo“, čo mu dal zväzok kľúčov. Opustil som svoje miesto, ale skôr ako som išiel k dieťaťu, nazrel som do tašky, či tam niečo nemám. Dostal som poznámkový blok. Spolu s perom som ho vzal pre chlapca.

„Čo budeme kresliť?“ „Lietadlo pre ocka.“ Keď sme prišli na miesto určenia, čakal na malú rodinku otecko a dieťa zakričalo: „Priniesol som ti lietadlo!“ Komplikácia pri nástupe do lietadla a dusivé čakanie v stiesnenej chodbe mi umožnilo zažiť nezabudnuteľnú cestu.

Tanino Minuta

Dobrodružstvá s Božou láskou

Manželmi sme 33 rokov, bývame na dedine asi 100 km od Bratislavy, máme tri deti. Spoznali sme sa v deväťdesiatych rokoch v Bratislave pri Blumentáli. Kedysi to bolo miesto, kde sa mladí stretávali po svätej omši. Manžel mal 21 rokov, ja 18.

Často sme sa vídali na rôznych stretnutiach Hnutia fokoláre a tiež pri iných príležitostiach. Obaja sme pracovali s deťmi a mladými. Vtedy nebolo veľa „materiálov“ pre deti. Vymieňali sme si diapozitívy a dávali si rady a tipy na stretnutia.

Chodili sme spolu krátko. Obaja sme však intenzívne hľadali, čo je Božia vôľa pre náš život. V roku 1991 sme sa zobrali a bolo to to najkrajšie, čo sme mohli urobiť. Chiare Lubichovej sme napísali: „Ďakujeme Ti za bohatstvo života, ktorý si nám dala...“

Obrovským prekvapením bolo, keď nám Chiara v deň svadby poslala telegram do fokoláre a dievčatá nám ho priniesli večer na hostinu. Chiara nám priala, aby sme boli rodinou s Ježišom uprostred a aby sme boli darom pre Pannu Máriu. Boli sme dojatí.

Tak sa začala v našom živote ďalšia etapa – bol to začiatok vzájomného darovania sa.

Keďže ani jeden z nás nebol Bratislavčan, bývali sme v podnámoch. Narodili sa nám dve deti. Hneď od začiatku sme bojovali so zdravotnými problémami detí, ale predovšetkým aj s finančným nedostatkom.

Po spoločnom uvažovaní a hľadaní, čo je Božia vôľa, sme sa presťahovali na dedinu neďaleko Topolčian. Keď sme prvý raz prišli do kostola, na obrazovke svietil verš žalmu: „Vo svojej добрote, Bože, pripravil si dom chudobnému.“ Pozreli sme sa na seba a ďakovali sme Bohu za jeho lásku. Ja som si myslela, že je to nastálo, no nebolo to tak. Po piatich rokoch sme za všetky úspory, ktoré sme mali, kúpili rodinný dom a presťahovali sme sa na nové miesto. Na kuchynskú linku nám však už neostalo. Pán sa však – ako vždy – postaral. Poslal nám do cesty istú paniu, ktorej som kedysi urobila láskavosť. Vtedy jej hrozilo, že ju vystahujú z „nadrozmerného“ bytu. Po niekoľkých súdnych sporoch však vysúdila 40 000 korún a sľúbila, že keď sa jej podarí peniaze vysúdiť, daruje ich. A podarilo sa. Božím riadením si spomenula na nás a tak bola aj nová kuchyňa.

Začiatky na dedine neboli ľahké, boli sme tam úplne cudzí, nikoho sme nepoznali a mnohí sa na nás pozerali s nedôverou. Mali sme dve deti so sluchovým postihnutím. Snažili sme sa mať pekné vzťahy so všetkými, ale nebolo to vždy jednoduché. Keď nás pri oprave strechy vytopilo, nie-

Foto: Archív rodiny Šinských

Zľava Mária, syn Jakub s manželkou Kristínou, syn Pavol, Juraj.

Uprostred dcéra Margitka

ktorí to okomentovali: „Aj do kostola chodia, aj tak ich vytopilo.“ Niekedy som mala na niektorých susedov v srdci hnev, no Juraj vždy povedal, že raz s nimi budeme v nebi, takže ako sa na nich môžeme hnevať.

Postupne sme si získavali dôveru ľudí aj kamarátov. V roku 2004 sme prišli o bábätko, čo bolo pre nás veľmi bolestivé, ale Boh všetko pretavil na lásku. Pobádaní aj Chiarinou túžbou, že Nové rodiny majú vyprázdniť detské domovy, sme sa po dôslednom rozhovore s našimi chlapcami rozhodli vziať si dieťa z detského domova. Začali sme sa intenzívne za túto vec modliť a po dvoch rokoch k nám prišla Margitka – dar Panny Márie. Spočiatku som mala obavu, či sa budem vedieť dostatočne postarať o dieťa, ktoré mi bolo darované. Keď sme sa nad tým všetkým zamýšľali, zistili sme, že v čase, keď sme sa za dieťaťko začali modliť, ono bolo počaté. Zdalo sa nám teda, že Boh ho pre nás pripravil.

Dnes máme všetky tri deti dospelé a sami si s úprimným srdcom hľadajú svoju cestu životom. Možno bude rovnako dobrodružná ako tá naša. Iste však bude krásna.

Mária a Juraj Šinskí

Sabine Dunaj

Pochopili sme, ako v hnutí budovať jednotu?

Na ceste do maďarského Ostrihomu sa v lete španielsky psychológ a fokolarín Iñaki Guerrero Ostolaza zastavil aj v Bratislave. Pri tejto príležitosti sme mu položili zopár otázok.

Ako kresťania sme niekedy vedení k tomu, aby sme zapreli samých seba, aby sme milovali bližného. Kde sú hranice tohto postoja?

Pre mňa je to veľmi jasné. Často vidíme dobrých ľudí, ktorí robia všetky možné láskavosti, o ktoré ich požiadajú. Obetujú sa pre druhých. Určite si pomyslíme: „Aký dobrý človek, hotový svätec!“ Pozor! To nie je svätosť, to je deficit sebaúcty. Pretože je to spôsob, ako byť druhým prijatý, ako byť vnímaný ako niekto, kto je dobrý. Samozrejme, takýto človek môže mať veľa zásluh. Svätosť sa rodí z lásky. Keď robím veci z lásky, nie zo strachu pred odmietnutím alebo odsúdením.

Tu prichádza na rad otázka asertivity, teda slobody ducha, ktorá mi umožňuje nebáť sa vyjadriť to, čo si myslím, keď sa mi zdá, že je to užitočné a že je to skutok lásky voči druhým. Ak to tak nie je, mlčím. Dôležité je to rozlišovať, pretože ľudia, ktorí robia všetko preto, aby ich ostatní prijali, bývajú dokonalými obeťami manipulácie.

V Hnutí fokoláre, ale aj v Cirkvi sa objavuje otázka duchovného zneužívania, ktoré sa

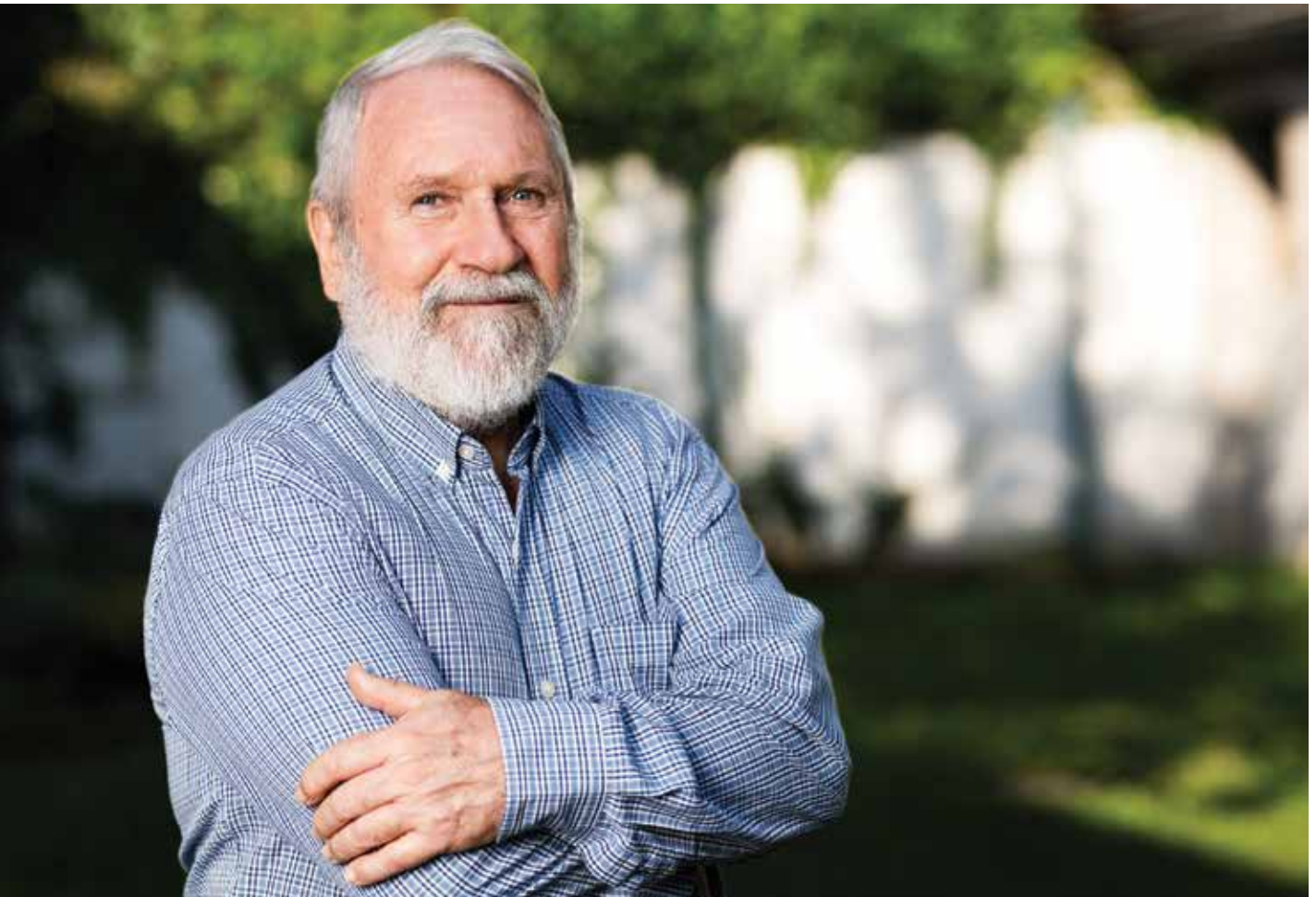
môže diať aj bez zlého úmyslu. Ako k nemu dochádza a ako sa pred ním chrániť?

Často k nemu dochádza vtedy, keď sa jasne nerozlišuje medzi vnútorným a vonkajším fórom. Napríklad v hnutí sa mnoho ráz presadzovala myšlienka, že je potrebné povedať všetko. A to viedlo k častému zneužívaniu.

Zneužívanie sa potom deje vtedy, keď sa *jednota* nesprávne chápe ako stratenie, negovanie samého seba. Niekedy vnímame náboženstvo ako niečo, kde z nás Boh robí otrokov, alebo ovce. Ale to tak nie je. Boh z nás robí úplne slobodných ľudí, ktorí pochopili, že ísť za ním je to najlepšie, čo môžeme urobiť.

V mnohých náboženských kongregáciách panovala mienka, že jednota s osobou, ktorá je zodpovedná za určitú oblasť, musí byť taká silná, že ak s ňou nesúhlasíte, idete proti Bohu, čo vyvoláva silné pocity viny. Nadriadený má vedieť, ktoré veci môže a ktoré nemôže žiadať. Podriadený – ak ho takto môžeme nazvať – musí cítiť slobodu svedomia, aby nehovoril veci, ktoré nie je potrebné hovoriť.

Stalo sa, že niekto hovoril druhým, aká je pre nich Božia vôľa. Lenže jeho pohľad bol

Psychológ a psychoterapeut Iñaki Guerrero. Pôsobil ako vysokoškolský pedagóg v Madride. Od roku 2005 pracoval 10 rokov pre Cirkev v diecéze Bilbao v oblasti psychologického poradenstva a párovej psychoterapie. Vyučoval na univerzitnom inštitúte Sophia v Loppiane. Je poradcom a psychoterapeutom pre vnútorné potreby Hnutia fokoláre.

niekedy povrchný. Nemôžete druhému človeku hovoriť, aká je Božia vôľa pre neho. Môžete mu len pomôcť rozlišovať. Len dotyčná osoba sama môže pochopiť, čo je vôľa Božia pre ňu. Mimochodom, teraz hovoríme o „duchovnom sprievodcovi“, ktorý sa tak nazýva preto, že sprevádza, ale neriadi. A s jeho pomocou veci objavíte a pochopíte sami.

Niektu prežíva túto krízu ako niečo, čo spochybňuje všetko doteraz. Ako sa s ňou dá najlepšie vyrovnáť?

Áno, toto je súčasná kríza hnutia, ale aj Cirkvi. Niekedy to môže byť veľmi ťažké. Myslím na prvých fokolarínov, ktorí sa podieľali na rozširovaní hnutia vo svete a teraz túto krízu vidia. Je čoraz menej povolání, objavili sa problémy

zneužívania autority, sexuálneho zneužívania... a uvažujú: „Čo sa to deje? Všetko bolo klam? Zdá sa, že všetko je mŕtve.“

Musíme však pochopiť, že kríza je normálny a nevyhnutný proces rastu.

Chiara Lubichová často hovorila: „Bude to druhá generácia, ktorá stelesní Ideál.“ Spočiatku som tomu nerozumel, ale neskôr som pochopil. Prvá generácia mala za úlohu podporovať Chiaru pri zrode hnutia, nie vytvárať klímu Ježiša uprostred, čo je vtelená charizma. To je úlohou druhej generácie. Problémom je, že sme si vytvorili falošnú predstavu jednoty. Chápali sme ju vertikálne. Bolo to potrebné v čase, keď sa budovali základy Diela. V Chiare bola plnosť charizmy. Jednotu, ktorú sme mali s Chiarou, nemôžeme mať so žiadnou inou zodpovednou

Foto: J. Kotus

Iñaki Guerrero sa v rozhovore (okrem iného) venuje aj otázke ako čeliť krízam, problémom a ťažkostiam pri budovaní jednoty a pri odovzdávaní charizmy dnešnému svetu.

osobou. My sme však tento model opakovali. Nie je to ľahké, ak nevieme, ako žiť Ideál, ak sme nežili dobre prítomnosť Ježiša medzi nami. No vo chvíli, keď sa nám podarí žiť s Ježišom medzi nami v stabilnej podobe... a k tomu stačí zopár osôb, pretože je to veľmi silná a revolučná skúsenosť, ktorá sa prenáša a šíri...

Je to však ťažké, pretože sme tam ešte nedospeli.

V skutočnosti sa v hnutí – keď vidíme, že veci nejdú správnou cestou – hľadajú utišujúce, „paliatívne“ prostriedky, úniky, ktoré sú medzi fokolárinmi veľmi typické. A tak sa niekto snaží byť vysvätený za kňaza, alebo v 70 rokoch ide robiť doktorát, alebo robiť apoštolát so svojimi malými skupinkami, kde ho všetci majú radi a v ktorých sa cíti dobre. Robí sa to namiesto toho, aby sme si povedali nie, vstúpili do seba a snažili sa o prítomnosť Ježiša medzi nami, čo sme doteraz ne-

spravili. Práve to dá zmysel nášmu životu, a nie rôzne úniky, ktoré sú len akýmisi utišujúcimi prostriedkami, aby sme sa cítili dobre. Znamená to, že sa musím vzdať týchto pokušení, ktoré ku mne prichádzajú. Dôležité je venovať sa tomu, aby sme vo fokoláre mali Ježiša medzi nami. A to je veľmi ťažké, pretože mnohí si to neuvedomujú, nevidia to, a tak si každý žije svoj vlastný život.

Chceli by ste niečo dodať na záver?

Veľmi silno si uvedomujem, že charizma zohráva veľmi dôležitú úlohu v Cirkvi aj v službe ľudstvu, že sme jej nositeľmi a že sa toho nesmieme zrieknuť. Napriek krízam, problémom, ťažkostiam sme jej strážcami a musíme pochopiť, ako budovať tú jednotu, ktorá je spásou ľudstva. Ja v tom mám úplne jasno.

Redakčne krátené

Denisa Trenklerová

Dvanásť dní plných Božej prítomnosti

Na to, ako sa dá zorganizovať tábor s mladými vo vojnových podmienkach, sme sa spýtali Míry Milavec, fokolárinky a pracovníčky Charitas Spes v Kyjeve.

Ako sa zrodil nápad s táborom?

Už dlhší čas som mala veľkú túžbu zorganizovať niečo pre tínedžerov. Žiaľ, kvôli vojne aj kvôli práci na to nebola vhodná chvíľa. Tento rok sa objavila možnosť tábor sponzorovať. Tak sme sa zišli animátori a zástupcovia všetkých ukrajinských komunit Hnutia fokoláre a gen 3, aby sme pripravili spoločný dvanásťdňový tábor v Karpatoch a hľadali spôsoby, ako naň dopraviť deti z našich komunit.

Aké to bolo pre deti aj pre asistentov stretnúť sa a stráviť spolu niekoľko dní aj v neľahkých vojnových podmienkach?

V prvom rade musím povedať, že pri organizácii sa vyskytlo mnoho prekvapení a program bol naozaj v Božích rukách. K účastníkom sa napríklad pridali aj môj kolega, ktorý si zobral na starosť praktickú časť oddychového programu, ale nakoniec neprišiel. Prihlásilo sa viac ako 75 detí. S animátormi sme si podelili navrhnutý program, aj keď väčšina z nás nemala žiadne veľké skúsenosti. Na vojnové podmienky sme si zvykli: nie vždy sme mali elektrinu, ozývali sa sirény, sledovali sme nové správy o útokoch na Ukrajinu... Nejako sme však cítili, že máme pred sebou 12 dní a že by sme ich mohli aj napriek všetkým okolnostiam prežiť vo vzájomnej láske.

Mali ste aj duchovné témy?

Bol to kresťanský tábor. Prehlbovali sme Desať Božích prikázaní, no trochu inak, ako sú

Foto: M. Milavec

Boh v týchto dňoch skutočne hovoril do srdc mladých.

deti zvyknuté. Zamýšľali sme sa nad tým, ako podľa prikázaní v praxi žijeme a ako sa môžeme zlepšiť. Spolu sme si viac uvedomili, že všetko, čo robíme, môžeme robiť pre Boha a spolu s ním.

Tiež si myslím, že to bola príležitosť budovať vzťahy, byť skupinou a učiť sa jeden o druhého postarať. Deti boli veľmi nadšené z hier, v ktorých mali spolupracovať. Vždy pozývali aj dospelých, aby sa pridali.

Bola si motorom tohto podujatia, čo to dalo tebe osobne?

Všetko som zverila Bohu s vedomím, že ja sama na to silu nemám. A videla som, že on to mal celé v rukách. Hlavná naša spoločná túžba bola, aby sa mladí stretli s Bohom. Keď boli nejaké problémy, riešili sme ich spolu s nimi, snažili sme sa byť v pravde a hľadať, ako ísť ďalej. A keď sa každé ráno ponúkli, že chcú hádzať *kocku lásky* a žiť podľa určenej vety, bolo to pre mňa potvrdenie, že je to všetko Božia réžia.

Vždy sme sa snažili dávať miesto Bohu, aby bol medzi nami. Niektorí mladí prišli možno len preto, že ich poslali rodičia. Jeho láska sa ich však dotkla a po tábore povedali, že zas prídu. Niektorí z mladých povedali, že tu pocítili duchovné povolanie. Iní chcú ďalej žiť podľa viet z *kocky lásky* aj vo svojej farnosti... Boh v týchto dňoch skutočne hovoril do srdc mladých, ale myslím, že aj do srdc nás dospelých. A rodičia ešte dnes ďakujú a mnohí chcú tiež pomáhať ako animátori.

Pre mňa to bolo 12 dní plných Božej prítomnosti a z nej čerpám duchovnú silu aj v týchto dňoch... Áno, je veľa mladých, ktorí na nás čakajú, a máme sa čím navzájom obdarovať.

Na letnom tábore pre mládež, ktorý sa konal 1. – 12. júla v Jablunici (Ukrajina), sa zúčastnili aj dvaja asistenti zo Slovenska: otec Anton Konečný, ktorý šesť rokov pôsobil ako farár v Storožnici (Ukrajina), a Mária Krištofiková z Dunajskej Lužnej.

Otec Anton Konečný píše:

Jablunica leží za karpatským horským sedlom na ceste z Mukačeva do Ivano-Frankovska.

Je tam pomerne veľké zariadenie Caritas Spes s kapacitou okolo 350 osôb, vybudované pred 25 rokmi predovšetkým s finančnou pomocou z Nemecka.

Náš tábor usporiadalo Hnutie fokoláre zásluhou fokolarínky Miry Milavec, ktorá pracuje v zmienenom Charitas Spes na Ukrajine. Bolo tam asi 75 detí a 12 asistentov z piatich komunít fokoláre z celej Ukrajiny: Kyjev, Lvov, Biela Cerkov, Mukačevo a Užhorod spolu so Storožnicou. Deti pochádzali z rodín, ktoré poznajú fokoláre, a niektoré si pozvali aj kamarátov. Program bol „táborový“ – teda čo najviac pobytu v prírode, rozcvička a šport, výlety a zábava, všetko v duchu spirituality jednoty. Ráno a večer bola spoločná modlitba. V rámci dopoludňajšieho programu bola denná svätá omša – po celý čas sme tam boli dvaja kňazi, latinského a byzantského obradu. Súčasťou programu bola aj *kocka lásky*. Počas stretnutí sa preberala aj ucelená náuka – Dekalóg a malé základy liturgie –, aj iné aktuálne témy s odborníkmi (pozaný bol manželský pár, rodičia, IT špecialista z Čiech a pod). Po spoločnom programe bolo veľa príležitostí stretnúť sa v skupinách, učiť sa dôverovať druhým, rešpektovať iných, aj keď zmýšľajú inak. Na výber bolo aj mnoho zaujímavých workshopov, napríklad varenie, učenie sa taliančiny, ekológia, výroba sviečok či prívieskov s korálkami a maľovanie.

Posledný večer bolo „vyhodnotenie“, kde deti mohli vyjadriť svoju spokojnosť i výhrady. Jedenapohodinová rozprava bola dojímavá, deti najmä vzájomnými darčekmi prejavili družnosť a veľkú vďačnosť moderátorom. Osobne som im ako pozornosť zaspieval slovenský text piesne

Foto: M. Milavec

Bolo nás spolu 75 detí a 12 asistentov.

Foto: M. Milavec

Program bol „táborový“ – teda čo najviac pobytu v prírode, rozcvička a šport, výlety a zábava.

Dove tu sei (Tam, kde si ty) a zažela, aby aj v ich prítomnosti „rozkvitla i púšť“ nepokoja.

O svoje zážitky sa podelila aj Mária Krištofiková:

To, že som bola súčasťou letného tábora v Jablunici, považujem za jednu z najväčších skúseností, aké som v živote získala. Som vďačná, že som mohla vidieť, že mladí a deti nestrácajú nádej a aj napriek ťažkým situáciám sa snažia budovať jednotu. Obdivujem všetkých, ktorí tábor organizovali a umožnili deťom a mladým aspoň na pár dní zažiť kúsok normálneho detstva: tráviť čas so svojimi kamarátmi, vzdelávať sa a budovať nové priateľstvá, hrať sa, spievať, tancovať, športovať, zamýšľať sa nad rôznymi morálnymi otázkami a budovať svoj vzťah s Bohom.

Veľmi ma oslovilo, keď sa po svätej omši všetci spolu jednou piesňou modlievali za Ukrajinu. Bolo to nádherné! Tam som si uvedomila, že majú tie isté potreby ako deti v ktorejkoľvek inej krajine, napríklad aj na Slovensku. Vyrastajú však v krajine, kde je vojna, kde padajú bomby, zomierajú členovia ich rodiny a veľa ľudí z ich krajiny uteká. Aj oni majú právo na dobrú budúcnosť! Napriek tomu sa musia dennodenne stretávať s realitou, akú prináša vojna. No dokázali sa radowať, robiť dobro a navzájom spolupracovať.

V spomienkach z tábora si odnášam ich štedrosť, láskavosť a dobroprajnosť. Keď som prišla prvý večer na tábor, dievčatá mi na privítanie urobili čaj. Skoro každé ráno mi pripravili kávu. Celý areál a jazierko vyčistili od smetí. Pri volejbale silnejší dávali príležitosť slabším, aby si aj oni zahrali. Bola tam krásna spolupráca. V lese som od jedného chlapca dostala čučoriedky. Na to všetko s vďakou spomínam. A tiež na rozhovory, ktoré som tam mala... V hlave mi doteraz víri veľa myšlienok, ktoré ešte spracovávam, lebo som mohla vidieť, zažiť a vypočuť si skúsenosti ľudí, ktorí v tejto krajine žijú a úplne nezištne robia veľa dobra. Ak by to šlo, budúci rok sa na tábore opäť rada zúčastním.

1 *Kocka lásky* – obsahuje šesť dôležitých viet, jednu na každej strane, ktoré sa snažíme zaviesť do praxe, aby sme sa stali šíriteľmi mieru, pokoja a bratstva: milujem druhého, odpúšťam druhému, počúvam druhého, milujem všetkých, milujem ako prvý, milujeme sa navzájom.

Sylvia Lenczová

Verím, že to je len začiatok...

V rámci prípravy na celosvetové stretnutie Genfest sa skupina mladých z Hnutia fokoláre z celého Slovenska rozhodla pripraviť krátky tábor pre rómske deti na východe Slovenska. Nápad vznikol už pred pár mesiacmi ako odpoveď na túžbu mladých nielen čerpať silu a inšpiráciu v spoločenstve, ktoré stretnutia gen ponúkajú, ale robiť aj niečo konkrétne pre druhých. Do tejto túžby prišla ponuka od riaditeľky ZŠ Kecerovce Aleny Davidovej zorganizovať letnú školu pre deti práve u nich.

Letná škola sa konala od 15. do 17. júla. Mladí navrhli program tak, aby obsahoval „menej slov a viac skutkov“ a deťom tým umožnil zažiť iný životný štýl, ako vidia doma či v škole. Každé ráno sa začalo hodením *kocky lásky* a krátkym objasnením vety, ktorá sa ukázala. Túto vetu sme si predsavzali uvádzať do praxe. Ďalej nasledovalo rozdelenie do skupiniek a presun na jednotlivé stanoviská, na ktorých sa deti striedali.

V prvý deň si deti vymysleli aj názov skupinky a vyrobili vlastnú vlajku, ktorá ich počas programu reprezentovala. Medzi obľúbené workshopy patrilo vyrábanie náramkov, tančovanie, futbal či prvá pomoc, z ktorého si jedna z gen, Baška, odniesla milú skúsenosť: „V mojej skupinke bol medzi inými aj chlapec, ktorý stále bojoval o pozornosť, a občas bolo náročné s ním pracovať. Ako skupinka sme prechádzali jednotlivými workshopmi, no nezдалo sa, že by ho niečo zaujalo, až kým neprišiel workshop prvej pomoci. Ajka deťom vysvetľovala postup KPR¹ a on ju pri tom pozorne sledoval a počúval, dokonca si aj napriek svojej hanblivosti prisadol bližšie a vyskúšal si masáž srdca na figuríne. Keď mu Ajka dala vyskúšať svoju záchranársku vestu a Šimon mu ju pomohol zapnúť, zrazu bol pokojnejší. Myslím, že cítil lásku a osobitnú pozornosť, ktorú sme sa im snažili dávať, a možno

si pri skúšaní vesty uvedomil, že jeho sny nemusia byť navždy len snami...“

Aby sme ako dobrovoľníci a správni gen boli naplno pripravení, každý deň sme mali súkromnú svätú omšu a pracovali sme s materiálmi pripravenými na aktivity, ktoré predchádzali Genfest. V nich sme mali vždy iné motto a výzvu na deň, podľa ktorých sme sa snažili žiť, ako napríklad oceňovať talenty druhých i seba alebo vytvárať vzájomnosť.

Do Keceroviec sme išli s istými obavami a otázkami, ako napríklad: Koľko detí vlastne príde? Budeme ich vedieť zabaviť? Budú s nami spolupracovať?... No už po niekoľkých minútach sme si uvedomili, že sa nemusíme báť. O tom vie svoje povedať aj Juraj, ktorý mal na starosti čisto chlapčenskú skupinku: „Hraním futbalu sme splnili základnú podmienku dobrého života, ako ju, zdá sa, vnímajú rómski chlapci, a tak sme získali úvodný rešpekt. Príjemne ma však prekvapilo, že s nadšením sa venovali väčšine aktivít. Myslím si, že im treba dať najavo našu lásku rovnako ako všetkým deťom. Iba komunikovať s nimi si často vyžaduje spôsob, na ktorý sú možno navyknutí z domu – ‚násobne vyššiu‘ hlasitosť.“ Čím dlhšie sme boli spolu, tým menšie boli rozdiely medzi nami. Navzájom sme sa učili rôzne tance či pesničky. Snažili sme sa milovať každého bez výnim-

Workshop prvej pomoci. Deti si v záchranárskej veste vyskúšal masáž srdca na figuríne.

ky. Tak vznikalo konkrétne preukazovanie vzájomnej lásky nielen z našej strany, ale aj zo strany detí. Neraz nás aj ony samy prekvapili svojou pozornosťou voči druhým a pripomenuli nám, že radosť sa dá aj z najmenších vecí. Opäť sa raz potvrdilo, že kto daruje svoj čas, ochotu, silu a poslúži druhým, tomu sa to vráti stonásobne.

Program sme síce vymysleli my mladí, ale na jeho zrealizovanie sme neboli sami. Pomáhali nám školské asistentky, na ktoré sú už deti zvyknuté. Martinka, jedna z asistentiek, nám na otázku, či si myslí, že táto letná škola dala deťom aj niečo viac ako len dobre strávený čas, odpovedala takto: „Myslím si, že žiakom to dalo aj viac, ako sa očakávalo. Počas troch dní sa žiaci skamarátili aj s inými žiakmi, keďže do školy chodia poniektorí ráno a poniektorí poobede. Všimla som

Každý deň sme mali motto na deň, podľa ktorého sme sa snažili žiť.

si najmä to, ako sa kamarátili so všetkými a hlavne s vami všetkými, ktorí ste boli na letnej škole. Tešili sa z toho, že to všetko bolo pre nich pripravené, a čo je hlavné, boli sme tam všetci pre nich. Aj tí, ktorí počas školského roka len sedeli a nič ich nebavilo, sa zapájali pri vašich aktivitách, ktoré ste pripravili.“ Spätnú väzbu nám dala aj riaditeľka ZŠ Kecerovce Alena Davidová: „Predovšetkým cítim veľkú vďaku voči Pánu Bohu, že nám dal silu to zrealizovať. Vďačná som za mladých, ktorí nevedeli, do čoho idú, a napriek tomu to nevzdali... Veľmi som vďačná za všetky deti, ktoré prišli na letnú školu a mohli zažiť silu jednoty... a verím, že to je len začiatok.“

Dominika Pokrývková

Moje zážitky a dojmy z Genfestu v Aparecide

Bolo veľmi osviežujúce a povzbudzujúce opäť sa ocitnúť v kruhu mladých, ktorých spája ideál jednoty a túžia po jednote a mieri vo svete. Myslím si, že v dnešnej dobe konfliktov, neistoty, vojny a komplikovaných politických situácií je ešte viac potrebné vzájomne sa motivovať a podeliť sa medzi sebou o dobro, ktoré pretrváva všade tam, kde sa ľudia spoja.

Genfest' je toho skvelým príkladom.

Program sa skladal z mixu kultúrnych vystúpení – tancov a piesní – zameraných na Latinskú Ameriku, ktoré sa striedali so skúsenosťami gen a mladých z celého sveta.

Mňa osobne oslovili najmä skúsenosti z vojnových oblastí a svedectvá o tom, ako si môžeme navzájom pomáhať aj v najtemnejších časoch. Nabádali nás k tomu, aby sme ako kresťania milovali ako prví. Sme mladí, mnohí z nás ešte študenti, no aj z malých skutkov lásky môžeme poskladať niečo veľké. K tomu nás viedlo aj samotné motto podujatia: *Together to care* (Staráť sa spoločne).

Nezabudli sme sa ani spolu zabávať. Latinské rytmy a samba nás sprevádzali počas celého Genfestu. Ocitli sme sa skoro až v trochu utopistickom priestore, kde si každý mohol nájsť svoje miesto. Oslavovali sme svoje rozdiely aj podobnosti, boli sme fascinovaní cudzími kultúrami a pripravení podeliť sa o tú svoju.

Foto: B. Roxana

Foto: B. Roxana

V dnešnej dobe plnej konfliktov, neistoty a vojen je potrebné vzájomne sa motivovať a podeliť sa o dobro, ktoré pretrváva tam, kde sa ľudia spoja. Genfest je toho skvelým príkladom.

Program pozostával z kultúrnych vystúpení, ktoré striedali skúsenosti gen a mladých z celého sveta.

Pre mňa osobne bol Genfest špeciálny aj preto, lebo som sa mohla znovu stretnúť s kamarátmi zo Školy gen 2 v Loppiane, ktorú sme spolu skončili pred dvomi rokmi. Zišlo sa nás tam až šesťnásť! Takže aj keď som zo Slovenska prišla do Brazílie sama, bola som obklopená skvelými ľuďmi.

Nezabudnuteľná bola aj svätá omša v katedrále zasvätenej Panne Márii, patrónke Brazílie – Nossa Senhora Aparecida. Spolu s pútnikmi, ktorí sa tam schádzajú zo všetkých kútov Brazílie, nás boli tisícky. Ťažké je slovami opísať atmosféru takej veľkej udalosti. Bol to unikátny zážitok.

1 Genfest, medzinárodné stretnutie mladých z Hnutia fokoláre, ktoré sa koná raz za šesť rokov.

Trikrát denne jeden

Tretí diel knihy vtipov od Kornela Broscha vyjde čo neví dieť. Prinášame ukážku z pripravovanej novej knihy.

- Pani Krausová, ste vážne chorá, - vraví lekár.
- Rada by som si vypočula ešte iný názor, - vystrašene hovorí pani Krausová.
- Ako si prajete, aj sa nemožne obliekate, - pohotovo zareaguje lekár.

Mária sedela pri nohách Pána Ježiša a počúvala jeho slová. Okolo prechádzala obsluhujúca Marta a niesla na podnose štyri kurčatá. Pán Ježiš ju upozornil: „Marta, potrebné je len jedno.“

Dnes som sa zobudila o piatej, zabehla som päť kilometrov, pripravila som si na raňajky špenátové smoothie, vyprala dva koše bielizne a to je všetko, čo si z toho zlého sna pamätám.

Účinný a zdravý univerzálny dezinfekčný prostriedok pre domácnosť

Čo keby sme prestali používať chemické priemyselné výrobky, ktoré silno škodia nášmu životnému prostrediu a zdraviu? Existujú vysokoúčinné a oveľa zdravšie alternatívy na každodenné čistenie a dezinfekciu našich obytných priestorov. Pomocou jednoduchých, prírodných ingrediencií zistíme, aké jednoduché je vyrobiť si vlastný univerzálny hygienický sprej na čistenie rôznych povrchov.

Biely ocot alebo jablčný ocot

prírodný dezinfekčný prostriedok. Dezinfikuje všetky miesta v domácnosti.

Alkohol

(70° alebo 90°, vodka...): silnejší ako biely ocot na odstránenie mikróbov.

Sóda bikarbóna

pôsobí antibakteriálne, odmasťuje a dezodoruje.

Esenciálny olej

citrón je známy svojimi antiseptickými a antibakteriálnymi vlastnosťami. Tea tree (čajovník), eukalyptus, borovica a levanduľa sa tiež hojne používajú v domácnosti.

Recept na univerzálny dezinfekčný prostriedok:

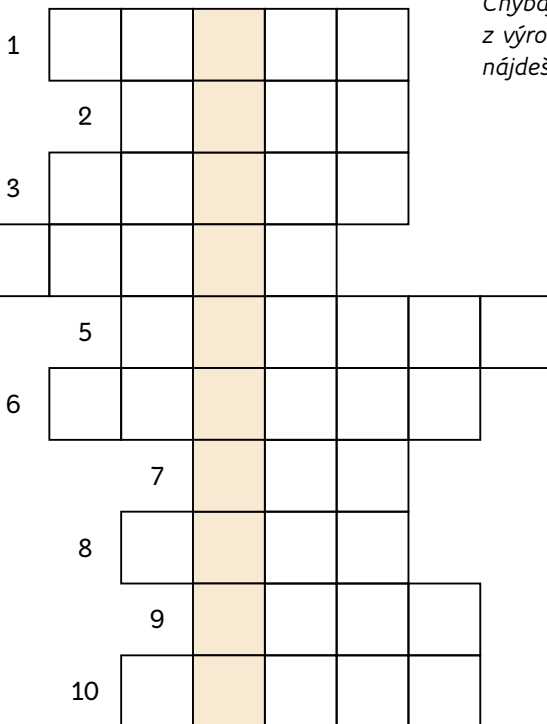
Do fľaše s rozprašovačom nalejte 1/3 bieleho octu a 2/3 teplej vody. Pridajte 2 polievkové lyžice sódy bikarbóny. Po vychladnutí pridajte 10 kvapiek citrónového esenciálneho oleja. Pred každým postrekom fľašu pretrepte. Stačí si len vybrať svoju obľúbenú vôňu a vytvoriť si vlastný prírodný „sprej“.

Kreslená tajnička

Nikdy deň v rodine bez toho, aby sme sa nezmierili!

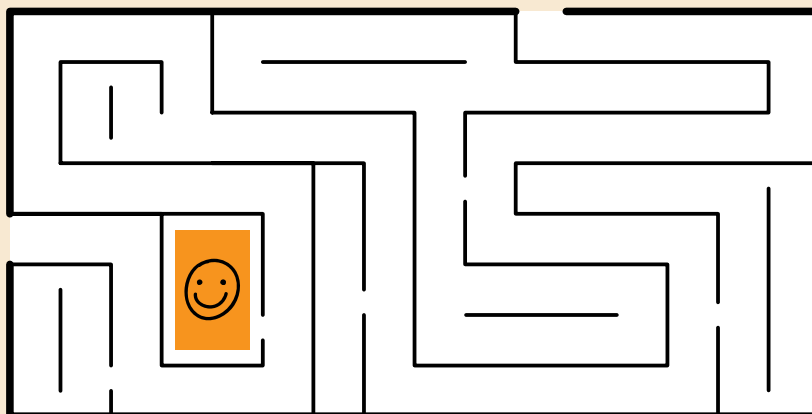
Chýbajúce slovo z výroku* pápeža Františka nájdeš v tajničke!

*Výrok je z knihy *Pápež František deťom*, ktorú zostavila Katarína Jančíšinová a vyšla vo Vydavateľstve Nové mesto.

Nájd
cestu von

RAMID

Stolárstvo Miloš Kaščák

Zdokonaľte svoj priestor
nábytkom na mieru.

www.ramid.sk

ramid.ke@gmail.com
0905 386 885

